گۆڤاری قەڵای زانست

گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق

بەرگی(٦) – ژمارە(٣)، هاوینی ٢٠٢١

ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی و کاریگەریان لەسەر بەهاکانی خێزان

((خوێندنەوەیەکی پراکتیکی لەزانکۆی پۆلیتەکنیکی هەولێر))

اسو ولی محمد

زانیاریەکان و کتێبخانە, پەیمانگەی تەکنیکی کارگێری هەولێر , زانکۆی پۆلیتەکنیکی هەولێر، هەولێر، هەرێمی کوردستان

وانەبێژ لە بەشی کۆمەڵناسی ، کۆلێژی یاسا و پەیوەندیە نێودەوڵەتیەکان ،زانکۆی لوبنانی فەرەنسی ، هەولێر، هەرێمی کوردستان

aso.mohammed@epu.edu.iq

زانیاریەکانی توێژینەوە

بەرواری توێژینەوە:

وەرگرتن: ٢٠٢١/٤/٢٣

پەسەندکردن: ٢٠٢١/٦/٨

بڵاو کردنەوە: هاوینی ٢٠٢١

ووشە سەرەکییەکان

Social media, Family values, culture, family, Family patterns

Doi:

10.25212/lfu.qzj.6.3.05

پوختە

ئامانجی لێکۆڵینەوە بریتیە لە:تا چ ڕادەیەك تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەریان هەیە لەسەر گۆڕینی پاترۆنی بەهاکانی خێزان ؟ و ڕێچکەکان چین کە دەبێ بیانگرینە بەر بۆ کەمکردنەوەی کاریگەریە نەرێنیەکانی لەسەر خێزان. بۆ ئەو مەبەستە توێژینەوەکە هەوڵیدا وەڵامی چەند پرسیارێك بداتەوە سەبارەت بە تا چ ڕادەیەك تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەریان لەسەر گفت و گۆی نێو خێزان هەیە ؟و ئایا تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی گۆڕانکاری لە ڕۆشنبیری خێزان دروست کردووە؟و ئایا تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی گۆڕانکاری لە لایەنی پەروەردەیی خێزان دروست کردووە؟ وهەروەها ئایا تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەریان لەسەر پاترۆنەکانی تری خێزان دروست کردووە ؟شایەنی باسە توێژینەوەکە دابەشکراوەتە سەر چوار تەوەر، چوارچێوەی گشتی توێژینەوە، لایەنی تیۆری توێژینەوە ، و ڕێگاکانی توێژینەوەو ئەنجام و گفتوگۆ. هەروەها لەگەڵ کۆمەڵێك دەرەنجام کە گرنگترینیان بریتین لە،بوونی کاریگەری تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی لەسەر گفت و گۆی نێو خێزان ، و هەورەها بوونی کاریگەری تۆڕەکانی پەیوەندی

کۆمەڵایەتی لەسەر ئاراستەکردنی رۆشنبیریەکی نوێ لە نێو خێزان.
بوونی گاریگەری تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی لەسەر لایەنی پەروەردەیی نێو خێزان و بوونی گاریگەری تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی لەسەر پاترۆنەکانی تری نێو خێزان.

پێشەکی :

پێشکەوتنەکانی تەکنۆلۆژیای نوێ لەناوەراستی سەدەی بیستەم رۆڵی بەرچاویان هەبوو لە ئەنجامدانی گۆڕانکاری جۆری ، و شۆرشی ڕاستەقینە ، لە جیهانی پەیوەندیەکان ، بەتایبەت لەگەڵ پێشکەوتنە جیهانیەکان ، وتەقینەوەی زانست و زانیین و زانیاری ، وبڵاوبوونەوەی کەناڵە ئاسمانیەکان Satellites ، وتۆڕەکانی ئینتەرنێت Internet ، و تەلەفۆنی زیرەك Mobiles ، و پەیوەندیەکان Communications ، و بڵاوبونەوەی تۆڕەکانی ئینتەرنێت لە جیهان ، و بەستنەوەی پارچەکانی جیهان بەیەکترەوە ، و رۆڵی بینی لە لێك نزیککردنەوەی ڕاستەقینەی رۆشنبیریە جۆراوجۆرەکان لە نێوان کۆمەڵگەکان ، ورێگا خۆشکەربوو بۆ لێك نزیکبوونەوەی تاکەکان و یەکترناسینیان و ئاڵوگۆڕکردنی ڕاوبۆچون و بیر و حەزەکانی نێوانیان ،و هەروەها ڕەخسێنەری چەندین ئامرازی جۆراوجۆریش بوو کە ئەمڕۆ تاکەکانی جیهان سوودی لێوەردەگرن .

و تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی بریتین لە : بۆ نموونە : (فەیسبووك ،و تویتەر ،و مای سبیس ،و تیك تۆك ،و سناپ چات ،و ئینستەگرام ،و های فایف ،و لایف بوون ،و ئورکت ،و لیکند ئین ،و یوتیوب ، ... هیتر) ، لەهەرە تۆرە بڵاوەکانن ، بەهۆی بوونی تایبەتمەندی دیار لەم تۆڕانە کە بەکارهێنەر ئارەزووی بەکارهێنانیان دەکات .

تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی رۆڵیان هەبوو لە هەژاندنی لایەنە جۆراوجۆرەکانی ژیان ،و دروست کردنی گۆڕانکاری ڕیشەیی لە ژیانی هاوچەرخدا ،و چەندین ململانێیان سەپاند جا ئەوەی پەیوەندارە بە لایەنەکانی بیر ، و رۆشنبیری ،و کۆمەڵایەتی ،و ڕامیاری ،و ئابووری ،کەبوون بەهۆی دەرهاوێشتنی چەندین بارودۆخی نوێ کە ڕەنگدانەوەی هەبوو لەسەر ژیانی تاکەکان ،و کۆمەڵگەکان بەشێوەی مادی ،و بیروبۆچون ،و تەنانەت بە دروست بوونیشەوە ،وە بەهەمان شێوە کاریگەری لەسەر بەها ،و پێوەر

ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

،و ڕەهەندەکانی ژیان ،و ڕێگاکانی هەبووە ،و بەزینەری بنچینە کۆمەڵایەتی و خێزانیەکان بووە بەشێوەی تایبەت ،کە چەندین لێکەوتەی ئەرێنی لێ درووست بوون : وەك : لێك نزیك کردنەوەی دورەکان ،و توندوتۆڵ کردنی پەیوەندیەکانیان ،ولێکەوتەی نەرێنیش وەك : نەتوانینی کۆنترۆڵ کردنی ،و ئاراستەکردنی ،بۆیە زۆربەی ئەم جۆرە ئامرازە ڕۆشنبیریە جۆراوجۆرانە لەکۆمەڵگەکانی ترەوە دەگوازرێنەوە بۆ کۆمەڵگەی ڕەسەن ،و دەبن بەبنچینە ،و یاریمەتیدەر بۆ بەدەست هێنانی ئامانج ،و بەرژەوەندی بازرگانی ئەو تاك ،و دام و دەزگایانەی دەرەوە کە گرنگی نادەن بە پێوەر ،و ئەو بەها ئاکاریانەی کە کۆمەڵگەکان پێوەی دەناسرێن ،کە ئەمەش دەرەنجام دەبێت بە هۆی دروست بوونی کەلێن لە پاترۆنی پەیوەندی ،و بەها خێزانیەکانی ناو کۆمەڵگەکان.

بۆیە ئەم توێژینەوە هەوڵ دەدات بەشێوەیەکی زانستیانە گرنگترین ئەو لێکەوتە ،و کاریگەریانە دەستنیشان بکات کە تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی دروستی کردون لەسەر بەهاکانی خێزان لەناو کۆمەڵگەکەماندا .

بەشی یەکەم : چوارچێوەی گشتی توێژینەوە

یەکەم : کێشەی توێژینەوە

تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی بە ئامرازێکی پەیوەندی گرنگ دادەنرێت لەسەدەی ئێستاماندا ،کە ژینگەیەکی پەیوەندی تازەی ڕەخساندووە ،کە تاکەکان لەرێگای تۆڕەکانی پەیوەندی ئەلیکترونی لێك نزیك دەبنەوە ،لە ژینگە جۆراوجۆر و ڕۆشنبیریە هەمەچەشنەکاندا ،بەمەبستی گەیاندنی بیروبۆچونەکان و هەستەکانیان و شێوازی کارلێکیان ،دەرنجام دروست کردنی پەیوەندیەك لەجیهانی ئەلیکترونیدا .

بۆیە بەها خێزانیەکانی کۆمەڵگەکەمان ،گۆرانکاریەکی بەرچاوی بەخۆی بینیەوە دەرەنجامی کاریگەری تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی ،کە دەبینرێت بەشێکی زۆری تاکەکانی کۆمەڵگە پەیوەندی کۆمەڵایەتی تازەیان بونیادناوە دور لە تاکەکانی خێزان ،ئەمەش لەرێگای مامەڵەکردن لەگەڵ چینی جۆراوجۆر لەخەڵك ، و کەسانی دور لە خێزان ،و نەتەوە ،و ئاین ،و ڕۆشنبیری جیاواز و جۆراوجۆردا ،وە هەروەها تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی پاڵپشتن بۆ پێدانی ئازادی بەتاکەکان لە هەڵبژاردنی

پاترۆنێکی تازەی ئازاد لە ژیان ،جیا لەوەی کە لەنێو خێزاندا بوونی هەبووە ،ئەمەش ڕێگای خۆش کرد بۆ دروست بوونی هەندێك هەڵسوکەوتی قەدەغەکراو لە چوارچێوەی خێزان ،بۆ زانیین هەر خێزانێك پاترۆنێکی تایبەتی خێزانی هەیە ،کە بونیادنراوە لەسەر بنچینەی پەیوەندی تاکەکان بەیەکترەوە ،و باوکان تیایدا دەسەڵاتیان هەیە بەسەر منالأنەوە ،و بەها ،و بنچینەی پەروەردەیی تەندروستیان فێردەکەن ،کە ئەمەش پاڵپشتە بۆ دەرچوونی تاکێکی تەندروست بۆ ناو کۆمەڵگە ،بۆیە تۆڕە کۆمەڵایەتیەکان بەم شیکردنەوەی سەرووەوە دەبنە هۆی دروست بوونی کەلَین یاخود لێکترازان لەو پەیوەندی ،و بنەما خێزانیانەی پێشووتر بنیادنراون ،بۆیە لێرەدا پێویستی ،و گرنگی خوێندنەوە و لێکۆڵینەوەی ئەم بابەتە دەردەکەوێت کە بریتیە لە ((کاریگەری تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی لەسەر بەهاکانی خێزان) وڕاستی ئەم بابەتە پەیوەندارە بە گشت خێزانێکی ناو ئەم کۆمەڵگەیە ،بۆیە پاڵمان پێوەدەنێت بۆ دەرخستنی کێشەیەکی دیار کە ئەویش بریتیە لە :

تا چ ڕادەیەك تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەریان هەیە لەسەر گۆڕینی پاترۆنی بەهاکانی خێزان ؟ و ڕێچکەکان چین کە دەبێ بیانگرینە بەر بۆ کەمکردنەوەی کاریگەریە نەرێنیەکانی لەسەر خێزان ؟

وەلەژێر ڕۆشنای ئەم کێشەیە ،و ئەم پرسیارە سەرەکیە چەندین پرسیاری لاوەکی دەوروژێنرێت کە لەڕێگای ئەم توێژینەوە هەوڵی وەلامدانەوەیان دەدەین ، ئەوانیش بریتین لە :

1.تا چ ڕادەیەك تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەریان لەسەر گفت و گۆی نێو خێزان هەیە ؟

2.ئایا تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەریان لەسەر ڕەهەندە جۆراوجۆرەکانی ژیانی خێزان دروست کردووە ؟

3.ئایا تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەری لەسەر ئاراستەی ڕۆشنبیری خێزان دروست کردووە؟

3.ئایا تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەریان لەسەر ڕەهەندەکانی پەروەردەیی نێو خێزان دروست کردووە ؟

دووەم : گرنگی توێژینەوە :

گومانی تیانیە کە خێزان بە یەکەی کۆمەڵایەتی سەرەکی کۆمەڵگە دادەنرێت ،و لەهەمان کات بونیادی کۆمەڵگەیە ،وکار دەکات بۆ پرکردنەوەی پێداویستیایەکانی کۆمەڵگە ،و هەروەها کار لەسەر

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٦) – ژمارە(٣)، هاوینی ٢٠٢١
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

پێگەیاندنی نەوەیەکی تەندروست دەکات ،و پێشکەشی کۆمەڵگەی دەکات لەژێر ڕۆشنایی ژینگەیەك کە بونیادنرابێت لەسەر بنچینەی لێکتێگەیشتن ،و پەیوەندی خێزانی تەندروست ،بەڵام لەهەمان کات پێشکەوتنەکانی تەکنیك ،و زانیاری لەژێر ڕۆشنایی شۆڕشی زانست ،و تەنکۆلۆژیا ،یارمەتی دەربوون بۆ دروست بوونی گۆڕانکاری لەسروشتی کۆمەڵگەکان بەتایبەت کۆمەڵگە رۆژئاواییەکان ،و کۆمەڵگەی خۆشمان بەدەر نەبوو لەو گۆڕانکاریانە.

لێرەدا گرنگی ئەم توێژینەوەیە لەوەدایە کە خوێندنەوە بۆ کارلێك ،و کاریگەریەکانی تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی لەسەر بەهاکانی خێزان دەکات لە کۆمەڵگەکەمان ،بەتایبەت لە پێشکەش کردنی شێوازی چارەسەرکردنی لێکەوتە نەرێنیەکانی ئەم تۆڕانە لەسەر بەهاکانی خێزان ،و کۆمەڵگە بەگشتی ،و سوود وەرگرتن لە لایەنە ئەرێنی ،و دەرەنجامە باشەکانی .

سێیەم : ئامانجی توێژینەوە :

1.دەستنیشانکردن ،و شیکردنەوەی دیاردەیەکی کۆمەڵایەتی ڕاستەقینە کە گومانی تیانیە کاریگەری لەسەر ڕێچکەی پەیوەندیە کۆمەڵایەتیەکان هەیە ئەوانیش تۆرەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتین و کاریگەریان لەسەر گفت و گۆی نێو خیزان .

2.دیاریکردنی کاریگەریەکانی تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی لەسەر ڕەهەندەکانی ژیانی خێزان .

3.ناسینی ڕێژەی کاریگەری تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی لەسەر ئاراستەکردنی رۆشنبیری نێو خێزان .

4.شیکردنەوەی کاریگەری تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی لەسەر لایەنی پەروەردەیی خێزان .

چوارەم : گریمانەکانی توێژینەوە :

1.تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەریان هەیە لەسەر کەمکردنەوەی گفت و گۆ لەنێو خێزانەکاندا .

2.تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەریان هەیە لەسەر ڕەهەندەکانی ژیانی خێزانی .

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٦) – ژمارە(٣)، هاوینی ٢٠٢١
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

3.تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەریان هەیە لەسەر ئاراستەکردنی ڕۆشنبیریەکی تازە لەنێو خێزاندا.

4.تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەریان هەیە لەسەر لایەنی پەروەردەیی خیزان .

پێنجەم : چەمکە سەرەکیەکانی توێژینەوە :

1.تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی :چەندین پێناسەی جۆراوجۆر هەیە تایبەتن بە ڕونکردنەوە و شیکردنەوەی چەمکی تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی لەوانەش :

پێناسەی (Boyd) کە پێی وایە تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی بریتین لەو : خزمەتگوزاریەی کە لەڕێگای تۆڕەکانی ئینتەرنێت دروست دەکرێن ،کە ڕێگە بەتاکەکان دەدات بونیادی دۆسیەی تایبەت بە خۆیان بکەن ،و ئەو تاکانەش هەڵبژێرن کە پەیوەندیان لەگەڵ ئەنجام دەدەن ،و هەروەها ئەو گروپانە پێك بێنن کە خەسڵەتی هاوبەشیان لەنێوانیان هەیە ،و لەچوارچێوەی پەیوەندیەکی ئەلیکترونی تێك هەڵکێش لەنێوان تاکەکان و گروپەکان کە لەڕێگایەوە ئاڵوگۆری بۆ هەوڵ و زانیاری و وێنە و ڤیدیۆ و توانج و ڕاوبۆچونەکان دەکەن.(Boyd. 2007.p62) .

وەهەوەها (Safko) پێی وایە کە بریتین لەو : ئامرازانە کەلەڕێگایانەوە پرۆسەی بەکۆمەڵایەتی بوون دروست دەبێت (Safko.2010.p3).

پێناسەی ڕێکاری تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی: توێژەر لەم توێژینەوەیە مەبەستی لە تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی بریتین لە تۆڕەکانی فیس بووك (Facebook) ،و تویتەر (Twitter) ،ویوتیوب (YouTube) ،وسناپ چات (Snapchat) ،وتیك تۆك (Tik Tok) ،وهیتر ... کە تاکەکانی کۆمەڵگەی کوردستانی وەك خزمەتگوزاریەك بەکاری دێنن بەمەبەستی بونیادنان و پتەوکردنی پەیوەندی کۆمەڵایەتیان.

2.بەها خێزانیەکان: بەهاکان کۆی بەهان کە واتای قورسایی و نرخی شتەکان دەگەیەنن ،و چەندین مانای تر دەگەیەنێت وەك (ڕێژە ،ونرخ ،وڕاستی ،وهیتر...) ،وچەمکی ڕاست و ڕەوایی لە قورئانی پیرۆزیش هاتووە بەمانی پایەندبوون بە ڕێگای ڕاست و ڕەوا .

و بەهاکانی خێزان پێناسەدەکرێت بەوەی کە بریتیە لە : کۆمەڵێك بیروباوەر کە کۆمەڵگە پێیانەوە پابەندە بەشێوەی ئاشکرا یاخود بە شیوەی ناخی ،وەهەروەها کۆمەڵێك پێوەرن کاردەکەن بە شێوەی دینامیکی لە میژوو ،و مانا دەبەخشن بەگشت دەسکەوتە کۆمەڵایەتیەکان (اللحیانی ، 2008 ، لا 45).

پێناسەی ڕێکاری بەهاکان :توێژەر مەبەستی لە بەهاکانی خێزان لەم توێژینەوەیە بریتیەلە : گشت ئەو بەها و داب و نەریتانەی کە تاکەکان لەسەری بونیادنراون و پابەندن پێیانەوە هەر لەسەرەتای لەدایك بونیانەوە تاکو دوا ساتەکانی تەمەنیان .

بەشی دووەم : لایەنی تیۆری توێژینەوە

باسی یەکەم : تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەلایەتی

1.چەمکی تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەلایەتی :

چەمکی تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەلایەتی چەمکێکی گۆڕاوە و بەچەندین شێوە لە لایەنی ویژەییەوە رونکردنەوەی بۆ کراوە ، بەهۆی بونی پەیوەندی نێوان تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەلایەتی و جیهانی تەکینیکەوە ، و لەهەمان کات گۆڕانکاری جیهانی تەکنیك زۆر خێراو جۆراوجۆرە بۆیە ناتوانرێت چوارچیوەیەکی گشتی بۆ ئەم چەمکە دیاریبکرێت ، بۆیە زورێك لەزانا و بیرمەند و توێژەران پێناسی ئەم چەمکە دەکەن لەوانەش :
ئۆلیڤەر (Oliver) پێی وایە کە تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەلایەتی : بریتین لە پێگەی ئەلیکترۆنی کە ڕێگا بەتاکەکان دەدەن بۆ پێناس کردنی خۆیان ، و هاوبەشی و هەماهەنگی کردن لە چوارچێوەی تۆڕی کۆمەڵایەتی بەمەبەستی بونیادنانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی (XueOlive ,2010,p2) .

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٦) – ژمارە(٣)، هاوینی ٢٠٢١
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

وهەوروەها بوید و ئیلسون (Ellison) پێیان وایە تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەلایەتی بریتین لە : پێگەی ئەلیکترۆنی کە یارمەتی دەری تاکن بۆ دروست کردنی لاپەرەیەکی کەسی کە تیایدا رونکردنەوەی کەسایەتی خۆیان ئەکەن بەرامبەر بە جەماوەرێکی فراوان یاخود دیاریکراو بەپێی سیستەمێکی دیاریکراو ، و هەروەها رونکردنەوە بو لیستی هاوەڵ و هاورێنان دەدات ، لەگەڵ بوونی خەسلەت و توانای نیشاندانی لاپەرەی کەسی بەرامبەر و دەرخستی زانیاریەکانی و چەندین خاسیەتی تر (Boyd & Ellison, 2010 , p64).

بەپێی ڕونکردنەوەکانی ئاماژەپێکراو لە سەرەوە ، توێژەر پێی وایە کە تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەلایەتی بریتین لە خزمەتگوزایەك کە جەخت دەکاتەوە لەسەر بونیادنانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی و پتەوکردنی ، و ئاڵوگورکردنی پەیوەندی نێوان ئەو تاکانەی کە خەسلەت و گرنگی و چالاکی و تایبەتمەندی هاوبەش کۆیان دەکاتەوە ، یاخود ئەوانەی کە گرنگی بە دەرخستن و دوزینەوەی حەز و ئارەزوو و چالاکی کەسانی تر دەدەن .

2.گرنگی تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەلایەتی بۆ کۆمەڵگە :

پەیوەندی دیاردەیەکی کۆمەلایەتیە بونیاد نراوە لەسەر پەیوەندیەکی کارلێك ، وبەتایبەت لەنێوان ئەندامانی ڕوشنبیریەکی هاوبەش ، کەتیایدا بەشداربوو هەست بە کارلێکی کۆمەڵایەتی دەکات ، نەك بەپیچەوانەوە هەست بەدورەپەرێزی بکات ، هەر بۆیە تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەلایەتی سەرکەتووبوو لە دروست کردنی کاریگەری لەسەر ملیۆنان بەشداربوو .
هەر ئەمەش وای کردووە کە کۆمپانیا زەبەلاحەکانی جیهان گرنگی بە تۆڕەکانی کۆمەڵایەتی بدەن ،و خزمەتگوزاریەکانی لەلایەن ئەم کۆمپانیاوانەوە پڕوگرامسازی بۆ دەکرێت و لەبەرامبەر قازاجێکی بی سنوور بەدەست دێنن ، لەدەرەنجامی کۆکردنەوەی هاوەڵان و بەکارهێنەران ، وچالاکی و گرنگیاکان ، وگەڕان بەدوای هاوڕی ، وگەڕان بەدوای حەز و شتە گرنگەکان ، وچالاکی خود و کەسانی بەرامبەر و ... هیتر .
بۆیە گومانی تیانیە کە ئەم تۆڕە کۆمەڵایەتیانە کە لەبنچینەدا ئامانجیان یەکترناسینە ، زانیاری و هەواڵ و وێنە و ڤیدیۆ و چەندین شتی تر پێشکەش ئەکەن ، کە ئاڵوگۆڕکردنیان پێ دەکرێت لەنێو ئەم تۆڕە

جاڵجاڵۆکەیە ،و لەهەمان کات جێگرەوە پوخت و خێرا پێشکەش بەبەکارهێنەران دەکەن (محمود ، 2001 ، لا 87-88) ، ئەمانەش خۆی لەخۆی دا ڕاستیەکی حاشاهەڵنەگرە ، و دیارخەری گرنگی تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەلایەتی یە .

3.جۆری تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەلایەتی :

تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی چەندین جۆریان هەیە ، و هەموو ڕۆژێکیش لەزیادبووندان ، بەڵام بەمەبەستی تێگەیشتن توێژەر بەباشی زانی پۆلینێك بۆگرنگترین جۆرەکانی تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەلایەتی لەم توێژینەوەیە بکات ، کە ئەوانیش بریتین لە (Mayfield, 2010 , p6) .

•فەیس بووك (Facebook) : لەساڵی 2004 دروست کراوە وەك تۆڕ یاخود سایتێکی کۆمەڵایەتی لە زانکۆی هارڤەرد بۆ ئەو قوتابیانەی کە پۆستی ئەلیکترۆنیان هەبوو لە زانکۆی ناوبراو ، و لەساڵی 2005 فراوانی بەخۆیەوە بینی ، وتائەو ڕادەی توانرا لەلایەن گشت تاکەکانەوە بەکارهێنرێت ، کەلەبنچینەدا بریتیە لەبنکەیەك لەسەر تۆڕی گشتی کە کاردەکات لەسەر پێکهێنانی هاوەڵ ، ویارمەتیدەرە بۆ ئاڵوگۆڕکردنی زانیاری ، وێنەی کەسی ، وپارچە ڤیدیۆ ، و کۆمێنت دان لەسەریان ، وهەروەها یامەتیدەرە بۆ پێکهێنانی پەیوەندی لە ماوەیەکی کورتدا (عبدالصادق ، 2013 ، لا35) ، و هەروەها بریتیە لە بنکەیەکی ئەلیکترۆنی تایبەت بەپەیوەندی کۆمەڵایەتی کە دەکرێت تیایدا بەشداربیت لەرێگای ئەو تۆڕانەی کە ڕێك دەخرێت لەلایەن شارەکان یاخود لایەنی کار یان قوتابخانەکان یاخود هەرێمەکان ، ئەمەش بەمەبەستی پەیوەندی لەگەڵ کەسانی تر و کارلێك کردن لەگەڵیاندا (Alan ,2008 ,p2) .

•تویتەر Twitter : لەساڵی 2006 دروست کراوە وەك پرۆژەیەکی توێژینەوە لەلایەن کۆمپانیای Obvious , و ئەم بنکەیە بۆ ئاڵوگۆڕی گفت و گۆکان بەکارهێنرا لەلایەن ئەو بەکارهێنەرانەی کە ئامانجی هاوبەشیان هەبوو ، و هەروەها بۆ هەماهەنگی کردن لەکاتی ڕووداوەکان ،و بڵاوکردنەوەی هەواڵ ، وزانیاریەکان ، و جگە لەمانەش ئەنجامدانی وتووێژ نێوان تاکەکان ، وگروپەکان ، جەماوەرەکان (الفار ، 2012 ، لا164) ، و دەکرێت بڵێن جۆرێکە لە جۆرەکانی تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەلایەتی ، کە ڕۆڵی بەرچاوی بینی لە روداوە سیاسیەکانی ئەم دواییەی وڵاتان ، بەتایبەت ناوچەی ڕۆژهەلاتی ناوەڕاست ، (Diaz , 2011 , p24) . و بیرۆکەی تویتەر بونیادنراوە لەسەر بینچینەی

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەڕەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٦) – ژمارە(٣)، هاوینی ٢٠٢١
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

ڕێگەدان بە بەکارهێنەران بەناردنی کورتە نامە کە پێی دەوترێت (تویت) واتا دەنگی چۆلەکە Tweets ، کە ئەو نامەیەش لە (140) پیت زیاتر نیە (Glassman &others,2010 p22).

•یوتیوب YouTube : لەساڵی 2005 لەلایەن سێ فەرمانبەر کەلە کۆمپانیای (Pay Pal) لە ویلایەتی (کالیفۆرنیا) لە وڵاتە یەکگرتوەکانی ئەمریکا دامەزراوە ، و یوتیوب پشت دەبەستێت بە نیشاندانی پارچە ڤیدیۆی جوڵاو لەسەر تەکنیکی (ئەدۆب فلاش) ، وئەم بنکە پێك دێت لە کۆمەڵێك فیلمی سینەمایی ، وتەلەفزیۆنی ، وڤیدیۆ ، ومۆسیقا ، وکۆمپانیای (گۆگل Google) هەڵسا بەکڕینی ئەم بنکەیە بەرامبەر (1.65) ملیار دۆلاری ئەمریکی ، ویوتیوب بە نەوەی دووەم ئەژماردەکرێت لە تۆڕەکانی پەیوەندی بەپێی هەڵبژاردنی گۆڤاری (تایم) ی ئەمریکی .(المنصور ، 2012،لا87).

•سناپ چات Snapchat :لەساڵی 2011 لەلایەن هەر یەك لە (Evan Spiegel و Bobby Murphy و Reggie Brown)قوتابی پێشووتری زانکۆی ستانفۆرد دروست کراوە وەك ئامرازێکی ئاڵوگۆڕی تەکنیکی هەمە پیشە و هەمەلایەن ، و بەهەمان شێوەی ئامرازەکانی تری تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی ئاسانکاری دروست کردووە بۆ تاکەکانی کۆمەڵگە.

)https://www.google.com/search?ei=1MVzXYadKMnG6QT6lIGYDQ&q=snapchat&oq=Sna&s_l=psyab.1.0.0i67l8j0i131j0i67.18495.23419..25234...0.2..0.342.2525.0j4j6j1......0....1..gws-wiz.....0..0i71j0.4DrLlZw9DS4(

•تیك تۆك Tic Tok : لەساڵی 2017 لەلایەن Byte Dance خراوەتە بازارەوە ، ولەسەر سیستەمەکانی iOS و Android کاردەکات ، و ئامرازێکە بو دروست کردنی ڤیدیۆ و چەندین جێبەجێکردنی تر ، کە دەتوانیین بڵێن لەلایەن تاکەکانەوە بەڕێژەیەکی زۆر فراوان بەکاردەهینرێت.

)https://www.google.com/search?q=TikTok&stick=H4sIAAAAAAAAAONgFuLSz9U3yEsqSYvPLVT9c3NEwzNTVNzrPI0eJzzs_Nzc8LzkxJLUsLF7EyhaSmR2Sn72DlREAWZxI9zkAAAA&sa=X&ved=2ahUKEwjjkK3E_r7kAhUi06YKHcTfDi0QxA0wHnoECAsQBw&biw=1366&bih=657(

4.تایبەتمەندیەکانی تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەلایەتی :

ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

ئیمی و دێڤید ئاماژە بە گرنگترین خاسیەت و تایبەتمەندی تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەلایەتی دەکەن کەبریتین لە :

•کۆمەڵێك بێ سنوور لە بەشداربووان دەگرێتە خۆ.

•بەشداربووان دەتوانن رێژەیەکی بێ سنوور لەزانیاری و زانیین ئاڵوگۆڕ بکەن .

•هەر بەشدابویەك دەتوانیت پەرە بە زانیاریەکانی بدات و گەشەی پێ بدات .

•لەرێگای ئەم تۆڕانەوە تاك دەتوانێت گەشە بەتوانا و لێهاتوویەکانی بدات و رێچکەی ژیانی بەروە و باشتر بگۆڕێت . (Amy & David , 2009 , p336)

5.تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەلایەتی و کاریگەریان لەسەر کۆمەڵگە :

تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەریان لەسەر کۆمەڵگە لەچەندین لایەن دروست کردووە ، کە دەکرێت ئاماژە بەهەندێك لەو لایەنانە بکرێت ، کەبرتین لە :

•کاریگەریە کۆمەڵایەتیەکان :پوخت دەکرێنەوە لە دوو لایەنی سەرەکی : کە ئەوانیش :

1.یەکترناسین و بونیادنانی هاورێیەتی .

2.گروپ ، وئەندامبوون لە گروپەکان .(زکی،2012،لا19)،(رشاد،2009،لا22)،(أبو لیلە ،2014،لا217)

•کاریگەریە رامیاریەکان :ئەندامبوونی تاکەکان لە تۆرە کۆمەڵایەتیەکان ، دەرگای والأ کرد بۆ بەشداری تاکەکان لە فەزای رامیاری بەگشتی ، کە ئەمەش دەکرێت ئاماژە بەگرنگترین تەوەرەکانی بدرێت کە بریتین لە :(زکی ،2012،لا19)،(شمس الدین،2013،لا138)

1.پرکردنی رای گشتی . (زکی ،2012،لا21)

2.سەرهەڵدانی بەهاوڵاتی بوونی ئەلیکترۆنی . (رشاد،2009،لا22)

3.کاراکردنی رۆڵی کۆمەڵگەی مەدەنی .(زکی ،2012،لا22).

•کاریگەری لەسەر ئاستی هۆشیاری کۆمەڵایەتی :

سویدی ئاماژە بە چەندین رۆڵی کاریگەری تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی دەکات لەسەر هۆشیاری کۆمەڵایەتی ، لەم رۆڵانەش :

1.ئاسانکاری یەکترناسین و پەیوەندی نێوان مرۆڤەکان ، و بڵاوبوونەوەی هۆشیاری کۆمەڵگەیی لەلایەنە جۆراوجۆرەکان.

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەڕەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٦) – ژمارە(٣)، هاوینی ٢٠٢١
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

2.بەرزبونەوەی ئاستی رۆشنبیری ، و تێکەڵ بوون بە رۆشنبیری تازە و جۆراوجۆر .
3.بازرگانی ئەلیکترۆنی ، کەئەمەش لەلایەن چەندین کۆمپانیای جیاواز ئەنجام دەدرێت بەمەبەستی دەرخستنی کاڵاکانیان ، و بەبازارکردن و بازارگەری کردنیان .
4.دەربڕینی خود ، تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی ئاسانکاری دەرەخسێنیت بۆ تاك تاکو خودی خۆی دەربخات .
5.تێکشکاندنی قۆرخکاری کردنی دەوڵەت بۆ ئامرازەکانی ڕاگەیاندن ، چونکە تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی یارمەتیدەرە بۆ دەرخستنی راستیەکان ، و دروست بوونی هاوڵاتیەکی هۆشیار و راگەیاندنکار. (السویدی ،2013،لا15)

لێرەدا توێژەر پێی وایە کە تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی ڕۆڵی بەرچاویان بینیوە لە ژیانی کۆمەڵایەتی کۆمەڵگە ، و تاکەکان ، لەگەڵ ئەوەش پێویستیەکی سەرەکی ژیانی تاکە ، و ڕۆڵی ئەکتیڤ و بەرچاوی هەیە لەژینگە ، و کۆمەڵگەی مرۆیی ، و ناکرێت بە ئاسانی دەسبەرداری بین ، بۆیە دەکرێت کاریگەری ئەرێنی هەبێت ، و بەشداربێت لە بەرزکردنەوەی ئاستی سەقامگیری ، و ئاسایشی مرۆیی لەرێگای بەکارهێنانی تەندروست بۆ ئەم تۆڕانەی کە تایبەتن بە پەیوەندی کۆمەڵایەتی وەك : دارشتنی ستراتیژو بەرنامەی دروست بۆ چۆنیەتی بەکارهێنانیان ، و رێبەری کردنی تاکەکان لەسەر چۆنیەتی بەشداربوون لەم تۆڕانە و چۆنیەتی سوود گەیاندنیان بە دام و دەزگاکان و کۆمەڵگەکان بەگشتی .

6.لایەنە ئەرێنی و نەرێنیەکانی تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی :

•لایەنە ئەرێنیەکان : وەك :
1.فراوانکردنی ئاستی ئازادی ، ورادەربرین ، ورای جیاواز .(راچی ،2014،لا19)
2.هۆشیارکردنی تاکەکان ، بەتایبەت چینی لاوان بە مەترسیەکانی رەگزپەرستی و تیرۆر.(العتیبی ،2016،لا112)
3.بەکارهێنانە کەسیەکان .
4.بەکارهێنانی لەبواری فێرکاری .
5.بەکارهێنانی لەبواری راپەراندنی کاری میری(دەوڵەت) ، و کەرتی تایبەت .

6.بەکارهێنانی لەبواری ڕاگەیاندن و هەواڵ.

7.بەکارهێنانی بۆ بانگێشت کردن .(أبو شنب،2013،سایتی ئەلیکترونی)

8.کاری هاوبەش ، وهەماهەنگی کردن .

9.پەیوەندی کردن ، ویەکترناسین .

10.خۆشی ، وکات بەسەربردن .

11.بڵاوکردنەوەی زانیاری ، وزانیین ، ڕۆشنبیری .(محمود،2011،لا91-92)

•لایەنە نەرێنیەکانی : وەك

1.بەلادابردن بەتایبەت لە کاری ڕاگەیاندن .(الشميمری،2010،لا105)

2.لادان لە بواری بیر .(المطيری،2015،لا76)

3.بڵاوکردنەوەی بەدڕەوشتی .

4.سەرهەڵدان ، وزیاد بوونی تاوانی ئەلیکترۆنی .(السويدی،2013،لا18)

5.دورەپەرێزی ، وهەست کردن بە بێگانەیی لەکۆمەڵگە .

6.ئاڵودەبوونی ئەلیکترۆنی ، هەست نەکردن بە بەرپرسیاریەتی کات ، و شوێن .

7.دزینی زانیاری کەسی لەڕێگای ئەم تۆڕانەوە لەلایەن کەسانی هاککەرەوە.

8.تێك چوونی شیرازەی داب و نەریت ، وشیوازەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی .(محمود،2011،لا92-93)

لەڕوانگەی ئەو زانیاریانەی کە ئاماژە پێکراوە لەسەرەوە :

توێژەر پێی وایە کە تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی وەك هەر ئامرازێکی تری تەکنیکی لەلایەن تاکەکان و گروپەکان بەکاردەهێنرێن ، و دەکرێت تاکەکان ئەم ئامرازانە بەشێوەی ئەرێنی بەکاربهینن ، وسودبگەیەنن بەخودی خۆیان و بەرامبەر ، وەلەهەمان کات دەکرێت بەپێچەوانەوە بێت بۆ کاری نەرێنی بەکاربهێنرێت ، واتا بەکارهێنانی تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی بۆ مەبەستی شەر ، و نانەوەی کارەسات ، تەوەری گشتی مامەڵەکردن لەگەڵ تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی بریتیە لە چاودێری ناخ (خود) ، وچاودێری ویژدان ، و پەیرەوکردنی یاسا ، و ڕێساکانی کە لەگەڵ مرۆڤایەتی دەگونجێت ، و کۆکن لەسەریان .

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٦) – ژمارە(٣)، هاوینی ٢٠٢١
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

باسی دووەم : بەهاکانی خێزان :

بەهاکانی خێزان بریتین لە گشت ئەو یاسا ، و ڕێسا ، وبڕیار ، ورێنماییانەی کە لەلایەن تاکەکانی ناو خێزان پەیڕەودەکرێن ، بەمەبەستی بەدەست هێنانی ژیانیکی خێزانی سەرکەوتوو .

1.چەمك و مەبەست لە خێزان :

لە فەرهەنگی زانستی کۆمەڵناسی پێناس دەکرێت بەوەی کە " بریتیە لە کۆمەڵێك تاك کە بەیەکەوە بەستراو بەهۆی پرۆسەی هاوسەرگیری ، وخوێن ، و لەخۆگرتن ، وکارلێك لەگەڵ یەکتر ، وئەم کارلێکە دەکرێت لەنێوان ژن و مێرد بێت ، یاخود دایك و باوك ، یان دایك و باوك و منداڵەکان ، لەکۆی گشتی ئەمانەش یەکەی کۆمەڵایەتی دروست دەبێت کە خاوەن چەندین خەسڵەتی دیاریکراون " (راچی، 2014،لا14).

2.ئەو هۆکارانەی کە گۆرانکانی بەسەر پاترۆنی خێزان دەهێنن :

گۆڕانی خێزان راستیەکی هەبووە لەگشت کۆمەڵگەیەك ، وجیاوازی لە کۆمەڵگایەك و بۆ کۆمەڵگایەکی تر تەنها لەسەر ڕێژەی گۆڕانکاریەکەیە ، بۆیە لێرەدا بەباشی دەزانیین ئاماژە بەگرنگترین ئەو هۆکارانە بکەین کە دەبنە هۆی گۆران لە پاترۆنی خێزان ، ئەو هۆکارانەش بریتین لە :

- هۆکاری جوگرافی .
- هۆکاری دانیشتوان .
- هۆکاری ئابووری .
- هۆکاری تەکنۆلۆجی .
- هۆکاری ئیدیۆلۆجی . (محمد و هیتر، 2016، لا82-85)

3.گرنگترین ئەو پێکهاتە و ڕواڵەتانەی خێزان کە گۆڕانکاریان بەسەردا دێت :

- پێکهاتەی خێزان .
- کارەکانی خێزان .
- باری ئابووری ، وپیشەیی .

•سەربەخۆیی نیشتەجێ بوون .
•کەمبوونەوەی پەیوەندی خێزانی .
•پەیوەندی نێوخۆیی خێزان .
•پەروەردە .
•کاتە بەتاڵەکان . (محمد و هیتر ،2016 ،لا86-92)

سێیەم : زانکۆی پۆلیتەکنیکی هەولێر :

زانکۆی پۆلیتەکنیکی هەولێر وەك یەکەمین دامەزراوەی ئەکادیمی تەکنیکی لە هەولێر لە ساڵی ١٩٩٦ دامەزراوە، ئەوکات لە ژێر ناوی (دەستەی پەیمانگە تەکنیکیەکان) بووە و دواتر لەگەڵ کردنەوەی کۆلێژی تەکنیکی ناوەکەی گۆڕدا بۆ (دەستەی خوێندنی تەکنیکی)، لە ساڵی ٢٠١٢ دەستەی خوێندنی تەکنیکی کرا بەزانکۆی پۆلیتەکنیکی هەولێر، کە سێ کۆلێژ و هەشت پەیمانگە لەخۆ دەگرێت. زانکۆی پۆلیتەکنیکی هەولێر ناوەندێکی زانستی ئەکادیمی حکومی قازانج نەویستە، ئامانجی پێگەیاندنی کادری تەکنیکی ناوەندییە لە پسپۆریە جیاوازەکاندا. هەروەها بڕوانامەی دبلۆم، بەکالۆریۆس، ماستەر و دبلۆمی باڵا پێشکەش دەکات. (https://www.epu.edu.iq/kurdi/)

بەشی سێیەم : لایەنی مەیدانی (ڕێکارە پراکتیکیەکانی) توێژینەوە

یەکەم : چوارچێوەی میتۆدی توێژینەوە

ئەم توێژینەوەیە لە جۆری توێژینەوەی وەسفییە ،لە چوارچێوەی ئەم میتۆدەدا پرووپێوی کۆمەڵایەتی بەنموونە بەکارهاتووە " هەروەها پشتبەستراوە بە میتۆدی پەیوەستی لە دروستکردنی پەیوەندی لەنێوان تەوەرەکانی توێژینەوە .

دووەم : کۆمەڵگە و نموونەی توێژینەوە :

کۆمەڵگەی توێژینەوە (Research Universe) سەرجەم ئەو تاکەکەس و دام و دەزگایانە دەگرێتەوە کەوا دەبنە بابەتی گرفتی توێژینەوە (عبیدات و ئەوانی تر ،2012 ، لا99) ، لەتوێژینەوەی

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٦) – ژمارە(٣)، هاوینی ٢٠٢١
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

کۆمەڵایەتیەکاندا ،ناکرێت توێژەر سەرجەم کۆمەڵگەی لێکۆڵینەوەکە وەربگرێت چونکە پێویستی بە تێچونێکی زۆر و ماندوبونێکی زۆر و کاتێکی زۆریش هەیە .

لەم توێژینەوەی ئێمەشدا جۆری نموونەی (هەرەمەکی سادە -Simple Random Sample) بەکارهاتووە ، بەشێوەیەك هەوڵمانداوە نموونەکەمان توێژە جیاوازەکانی تەمەن و ئاست و پلەی زانستی و باری کۆمەڵایەتی کارمەندانی ناو زانکۆی پۆلیتەکنیکی هەولێر بگرێتەوە ، و لەمیانی ڕێکارەکانی دابەش کردنی ڕاپرسی هەڵساین بە دابەش کردنی (120) فۆڕمی ڕاپرسی ، بەڵام دوای شیکردنەوە و پۆلینی و لەکۆتاییدا تەنها (110) فۆڕمی ڕاپرسی بەشێوەیەکی تەواو لەلایەن نموونەی توێژینەوە وەڵام درابوونەوە ، بۆیە قەبارەی نموونەکە پێکهات لە (110) یەکە .

سێیەم : ئامرازەکانی کۆکردنەوەی زانیاری :

1.فۆڕمی ڕاپرسی : Questionnaire

لەم تەوەرەدا باس لەو ئامرازە دەکەین کەلە کۆکردنەوەی زانیارییەکاندا بەکارهاتوون ، ئێمە فۆرمی ڕاپرسیمان بەکارهێناوە لەم توێژینەوەیدا ، لەخوارەوە چۆنیەتی بەکارهێنانی ڕوونکراوەتەوە :

فۆڕمی ڕاپرسی سەرەکیترین ئامرازی کۆکردنەوەی زانیارییەکانە لەم توێژینەوەیەدا ، بۆ بنیاتنانی فۆڕمی ڕاپرسی هەڵساین بە کەڵك وەرگرتن لە توێژینەوە و ئەدەبیاتی پێشوو سەبارەت بە بابەتی توێژینەوەکەمان ،و مەبەست لە فۆڕمی ڕاپرسی توێژینەوە ئەو ئامرازە بڵاوەیە بۆ کۆکردنەوەی زانیاری کەلە زۆر بواردا بەکاردێت و شێوازێکی ئاسان و کەم تیچووە ، کەکۆمەڵێك پرسیار لە خۆدەگریت . (خاطر ، 1998 ،لا194)

فۆڕمی ڕاپرسی ئەم توێژینەوە لە سێ تەوەر پێك دێت :

باسی یەکەم / تەوەری یەکەم : پێك دێت لە دوو تەوەری لاوەکی ئەوانیش :

1.زانیاری سەرەکی : زانیاری دەربارەی (ڕەگەز و تەمەن و باری کۆمەڵایەتی و جۆری پیشە) ی نموونەی توێژینەوە .

2.ڕونکردنەوەی (ئامێرە ئەلیکترونیەکان ، و سەردانی کردنی سایتە ئەلیکترۆنیەکان ، و کاتژمێرەکانی بەکارهێنانی تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی) لەلایەن نموونەی توێژینەوە .

تەوەری دووەم : بەکارهێنان و هۆکار و کاریگەری تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی
باسی دووەم /: پێك دێت لە چوار تەوەری لاوەکی ئەوانیش :
1. تەوەری یەکەم / گفت و گۆی نێو خێزان ، ئەمەش (4) پرسیاری تیایە .
2. تەوەری دووەم / بابەتەکانی ڕۆشنبیری تازەی خێزانی (نموونەی توێژینەوە) ،ئەمەش (7) پرسیاری تێدایە.
3.تەوەری سێیەم / کاریگەری تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی لەسەر لایەنی پەروەردەیی ژیانی خێزان ، ئەمەش (3) پرسیاری تیایە .
4.تەوەری چوارەم/ کاریگەری تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی لەسەر پاترۆنی تری نێو خێزان ، کەلە (6) پرسیار پێکهاتووە .

2.ڕاستی ڕواڵەتی (Face Validity) :

ئەم جۆرە ڕاستی ڕواڵەتیە ئاسانترین جۆری ڕاستیەکانە ،توێژەر بڕگەی (پرسیارەکانی) فۆڕمی زانیاری توێژینەوەکەی بۆ چەند شارەزا و پسپۆڕێکی بابەتەکەی دەخاتەڕوو ، ئەوانیش بڕیار دەدەن تا چ رادە و ئاستێك ئەو بڕگانە پەیوەندیان بە بابەتەکەوە هەیە .(حمزاوی، 1998، لا166)
ڕاست و دروستی کەرەستە تایبەتمەندییەکە لە تایبەتمەندیە گرنگەکانی بونیادنانی پێوەری دەروونی ،پێوەری ڕاست و دروستیش ئەو پێوەرەیە کە تەنیا ئەوەی کە بۆی دیاریکراوە بیپێوێت .
بۆ زانیینی ڕاستی بڕگە و پرسیارەکانی فۆڕمی زانیاری لە توێژینەوەی کۆمەڵناسیدا بە گشتی و خزمەتگوزاری کۆمەڵایەتی بە تایبەتی پێویستە لەلایەن شارەزایانەوە هەڵبسەنگێنرێت ، بۆیە بەر لە دابەشکردنی فۆڕمەکە بەسەر لێتوێژراوان ،بۆ داڕشتنی پرسیارەکان سوود لە سەرنج و تێبینی (14) شارەزا و پسپۆڕی خاوەن ئەزموونی جیاوازی بوارەکانی کۆمەڵناسی و دەروناسی و میدیا لە ناوەوە و دەرەوەی هەرێمی کوردستان وەرگیراوە ، ئینجا تاقیکردنەوەی ڕاستی پێوەرەکە پەیڕەو کرا ،بەپێی ئەو بنەما پەیڕەوکراوە توێژەر بڕگە نەگونجاوەکانی لاداوە و دووبارە پرسیارەکانی داڕشتۆتەوە ، کە لە دواجاردا کۆی پرسیارە تایبەتیەکانی بابەتەکە بووە (34) پرسیار جگە لە پرسیارەکانی تەوەری یەکەم (گشتیەکان) ، پاشان ڕاستی ڕووکەشی پێوەرەکە بەڕێژەی (92.10%) دەرچوو ، ئینجا فۆڕمەکانی

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٦) – ژمارە(٣)، هاوینی ٢٠٢١
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

دابەش کردۆتە سەر لێتوێژراوان یاخود ئەندامانی نموونەی توێژینەوەکە ،و هەر فۆرمێک خەسڵەتی ڕاستگۆی هەبوو واتە جێگیریشە بەڵام بەپێچەوانەوە ڕاست نییە..

چوارەم : چوارچێوەی توێژینەوە :

چوارچێوەی بابەتی : ئەم توێژنەوەیە خوێندنەوە بۆ (کاریگەری تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی ، و کاریگەریان لەسەر بەهاکانی خێزان لە کومەڵگەی کوردستانی ، و دەست نیشانکردنی لێکەوتە نەرێنی و ئەرێنیەکانی ئەم کاریگەریە) دەکات.

چوارچێوەی شوێن : ئەم توێژینەوەیە لە زانکۆی پۆلیتەکنیکی هەولێر جێبەجێ کراوە ، و زانکۆی ناوبراو کومەڵگەی ئەم توێژینەوەیە بووە .

چوارچێوەی کات : توێژەر ئەم توێژینەوەی لە ساڵی خوێندنی 2019-2020 ئەنجام داوە .

چوارچێوەی مرۆیی : سنوری مرۆیی ئەم توێژینەوە گشت کارمەندانی زانکۆی پۆلیتەکنیکی هەولێر لە (مامۆستایان) دەگرێتەوە .

بەشی چوارەم : خستنەڕوو و شیکردنەوەی داتا و زانیاریەکان

باسی یەکەم : خستنەڕوو و شیکردنەوەی زانیاریە گشتیەکان:

زانیاریە گشتیەکان

خشتەی (1) زانیاری (ڕەگەز،تەمەن،باری کۆمەڵایەتی،پیشە)

زانیاری	دەستەواژەکان	دوبارە بوونەوە	%
ڕەگەز	نێر	53	%48.18
	مێ	57	%51.82
	کۆ	110	%100
تەمەن	less 20	2	%1.82
	20-30	20	%18.18
	31-40	38	%34.55
	41-50	36	%32.73
	more 50	14	%12.73

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٦) – ژمارە(٣)، هاوینی ٢٠٢١
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

	کۆ	110	%100
باری کۆمەڵایەتی	سەڵت	20	%18.18
	خێزاندار	90	%81.82
	کۆ	110	%100
پیشە	مامۆستا	46	%41.82
	فەرمانبەر	53	%48.18
	هیتر	11	%10.00
	کۆ	110	%100

لەخشتەی ژمارە (1) کە زانیاریە گشتیەکان (ڕەگەز-تەمەن-باری کۆمەڵایەتی-پیشە) دەردەکەوێت لەنمونەی وەرگیراودا لە توێژینەوەکەدا لە ڕەگەزدا ڕێژەی نێر دەگاتە (48.18 %) لە کاتێکدا ڕێژەی مێ دەگاتە (51.82 %)، ئەوەش بۆ خۆی دەرەنجامێکی زۆر باشە لە بەشداری ڕەگەزی مێ لەبەر پەیوەندی ڕاستەوخۆی بەبابەتی توێژینەوە ،وەهەروها زۆرترین چینی تەمەن دەکەوێتە نێوان(31-40) و (41-50) کە دەگاتە ڕێژەی (%34.55) و (32.73) لە کۆی گشتی بژاردەکە، ئەمەش بۆخۆی ڕێژەیەکی باشە و ئەم چینە لەتەمەن پێگەیشتوون و وردترن لە وەڵامدانەوەی پرسیار کە ڕێژەی گشتیان (%67.28) یە ،لە باری کۆمەڵایەتی زۆرترین ڕێژە (خێزاندارن) بە ڕێژەی (%81.82) ، و ڕێژەی سالْت (%18.18) ، کە ئەم ڕێژەیەش لە بەشداری خێزاندا زۆر باشە چونکە پەیوەنداره بەبابەتی توێژینەوە ، و زۆرترین پیشەی بژاردەکە(فەرمانبەر و مامۆستان) بە ڕێژەی (48.18 %) و (41.82 %) یەك بەدوای یەك ، ئەمەش ئاماژەیەکی زۆر باشە لە بەشداری چینی ڕۆشنبیر کە ڕێژەی گشتیان بریتیە لە (%90) ی نموونەی توێژینەوە .

خشتەی (2) بەکارهێنانی ئامێرە ئەلکترۆنیەکان

ئامێرە ئەلیکترۆنیەکان	دووبارەبوونەوە	%
Mobil	106	63.10%
iPad	21	12.50%
Computer	39	23.21%

Others	2	1.19%
کۆی گشتی	168	100.00%

لەخشتەی ژمارە (2) روونکردنەوەی بەکارهێنانی ئامێرە ئەلکترۆنیەکان دەردەکەوێت کە رێژەی زۆربەی بژرادەکە (مۆبایل) بەکاردەهێنن (63.10%)، واتا وەڵامی سامپڵ دەرخەری گرنگی بژاردەی مۆبایلە لە رۆژگاری ئەمرۆدا .

خشتەی (3) بەکارهێنانی سایتە ئەلکترۆنیەکان

سایتە ئەلیکترۆنیەکان	دووبارەبوونەوە	%
Facebook	90	45.0%
Twitter	14	7.0%
YouTube	48	24.0%
Snap chat	22	11.0%
Tik tok	17	8.5%
Other	9	4.5%
کۆی گشتی	200	100.0%

لەخشتەی ژمارە (3) روونکردنەوەی بەکارهێنانی سایتە ئەلکترۆنیەکان دەردەکەوێت کە رێژەی زۆربەی بژرادەکە (Facebook) بەکاردەهێنن (45%)، وەبە پلەی دووەم (YouTube) دێت بەرێژەی (24%) ، وئەم رێژانەش بۆخۆی متمانەیەکی زۆرمان پێ دەبەخشێ لە بەکارهێنانی تۆرە کۆمەڵایەتیەکان لەلایەن تاکەکانەوە.

خشتەی (4) کاتژمێرەکانی بەکارهێنانی تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی (رۆژانە)

کاتژمێرەکان	**دووبارەبوونەوە**	**%**
1-3 h	77	%70
4-6 h	22	%20

ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

More 7 h	11	%10
کۆی گشتی	110	%100

لەخشتەی ژمارە (4) روونکردنەوەی کاتژمێرەکانی بەکارهێنانی تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی(ڕۆژانە) دەردەکەوێت کە ڕێژەی کاتژمێرەکانی زۆربەی بژرادەکە (1-3 کاتژمێر) خەریکی تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی (70%) ، وەبە پلەی دووەم بژرادەی (4-6 کاتژمێر) دێت بەرێژەی (20%) ، واتا ڕێژەی 90% ی سامپڵەکەمان ڕۆژانە لە نێوان 1 -6 کاتژمێر تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی بەکاردەهێنن. کە ئەمەش رێژەیەکی زۆرە .

خشتەی (5) بەکارهێنان و هۆکار و کاریگەری تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی

((گفت و گۆی نێو خێزان))

گفت و گۆی نێو خێزان	بەڵێ		تاڕادەیەك		نەخێر		Mean	sd
	دووبارە بوونەوە	%	دووبارە بوونەوە	%	دووبارە بوونەوە	%		
1. هانا دەبەیت بۆ هاورێیانت لە تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی بۆ چارەسەرکردنی کێشەکانی خێزانیت	18	16.36%	29	26.36%	63	57.27%	2.41	0.76
2. گفت و گۆ لەگەڵ ئەندامانی (خێزانەکەت) دەکەیت بەشێوەیەکی بەردەوام بەمەبەستی	52	47.27%	31	28.18%	27	24.55%	1.77	0.82

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٦) – ژمارە(٣)، هاوینی ٢٠٢١
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

چارەسەرکردنی کێشەکانی خێزانی								
3. کێشە لەنێوان خۆت و ئەندامانی (خێزانەکەت) دروست دەبێت لە دەرەنجامی بەکارهێنانت بۆ تۆرەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی	16	14.55%	40	36.36%	54	49.09%	2.35	0.72
4. .ئەو کاتەی بەسەری دەبەیت لە بەکارهێنانی تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی زیاترە لەوەی کە بۆ دانشتن و گفت و گۆ و قسەکردن لەگەڵ ئەندامانی (خێزانەکەت)	17	15.45%	32	29.09%	61	55.45%	2.40	0.74
کۆی گشتی	103	23.41%	132	30.00%	205	46.59%	2.24	0.50

لەخشتەی ژمارە (5) روونکردنەوەی (بەکارهێنان و هۆکار و کاریگەری تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی-یەکەم-گفتوگۆی نێو خێزان) دەردەکەوێت کە دەتوانین هەرسێ وەڵامەکەی بەم شێوەی خوارەوە شی بکەینەوە:

- به سەرنج دان لەخشتەی ژمارە (5) تایبەت بە (ژمارە و ڕێژەی سەدی و ناوەندی ژمارەیی و لادانی پێوەری) لە بڕگەکانی (x1-x4) تایبەت بە بڕگە و ڕەهەندی (گفت و گۆی نێو خێزان) ،ڕێژەی

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٦) – ژمارە(٣)، هاوینی ٢٠٢١
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

(23.41%) لە نموونەی توێژینەوە هاوهەڵوێستن لەگەڵ ئەم ڕەهەندە ، ورێژەی (30.00%) ، تا ڕادەیەك هاوهەڵوێستن ، و ڕێژەی (46.59%) كۆك نیین ، و ناوەندە ژمارە و لادانی پێوەری بە ڕێژەی (2.24)،(0.50) یەك بەدوای یەك ، بەواتای ئەوەی كە نموونەی توێژینەوە كۆك نین لەگەڵ ئەم ڕەهەندە ، چونكە ڕێژەی ناوەندە ژمارە زیاترە كە ناوەندی گریمانەیی (2) لە پێوەری لیگارتی سیانی باوەرپێكراو لە توێژینەوە (بەشێوەیەكی گشتی دەتوانیین بڵێین كە تۆڕەكانی پەیوەندی كۆمەڵایەتی كاریگەری لەسەر گفت و گۆی نێو خێزان نیە بەپشت بەستن بە ناوەندە ژمارەی ئەم تەوەرە بەگشتی) .

خشتەی (6) هۆكاری بەكارهێنانی تۆڕەكانی پەیوەندی كۆمەڵایەتی

هۆکارەکان	دووبارە بوونەوە	%
1. پەیوەندی کردن بە هاوڕێیان لە ڕێگای بڵاوکردنەوە و گفت و گۆ	50	17.54%
2. بونیادنانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی	23	8.07%
3. بابەتی ڕۆشنبیری و زانستی و خوێندنەوە	70	24.56%
4. قسەکردن (چات کردن)	42	14.74%
5. دۆزینەوەی چارەسەر بۆ کێشەیەك	28	9.82%
6. خۆشی و کات بەسەربردن	33	11.58%
7. دورکەوتنەوە لە کۆت و بەندی خێزانی	12	4.21%
8. دورکەوتنەوە لە مشت و مڕ لەگەڵ ئەندامانی (خێزان)	16	5.61%
9. هیتر	11	3.86%
کۆی گشتی	285	100.00%

لەخشتەی ژمارە (6) ڕوونكردنەوەی هۆكاری بەكارهێنانی تۆڕەكانی پەیوەندی كۆمەڵایەتی دەردەكەوێت كە بەرزترین ڕێژەی بەكارهێنان بۆ مەبەستی (بابەتی ڕۆشنبیری و زانستی و خوێندنەوە) بەپێی وەڵامی بژاردەكە كە دەكاتە (24.56%) و ڕێژە ی (14.74%) بۆ (پەیوەندی كردن بە هاوڕێیان لەڕێگەی بڵاوكردنەوە و گفت و گۆ) و (قسەكردن-چات كردن)

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٦) – ژمارە(٣)، هاوینی ٢٠٢١
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

خشتەی (7) بابەتەکانی گفت و گۆی خێزانی (نموونەی توێژینەوە)

بابەتەکان	دووبارە بوونەوە	%
1. کاروباری کار و خوێندن	49	**44.95%**
2. کێشە خێزانیەکان	20	**18.35%**
3. کێشە تایبەتیەکان	14	**12.84%**
4. بابەتی گشتی	84	**77.06%**
5. هیتر	16	**14.68%**
کۆی گشتی	183	**167.89%**

لەخشتەی ژمارە (7) روونکردنەوەی بابەتەکانی گفتو گۆی خێزانی دەردەکەوێت کە بەرزترین رێژەی بابەتەکانی گفتو گۆی خێزانی بۆ مەبەستی (بابەتی گشتی) بەپێی وەڵامی بژاردەکە کە دەکاتە (77.06%) و رێژەی (44.95%) بابەتی (کاروباری کار و خوێندن) .

باسی دووەم : خستنەڕوو و شیکردنەوەی زانیاریە تایبەتەکان(تەوەری دووەم):

خشتەی (8) کاریگەری تۆرەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی لەسەر پێکهێنانی رۆشنبیریەکی نوێ لەناو خێزانەکاندا (کاریگەری لەسەر بەهاکانی خێزان)

یەکەم/ پەیوەندی کاریگەری تۆڕەکانی کۆمەڵایەتی لەسەر پاترۆنە جۆراوجۆرەکانی ژیانی خێزان	بەڵێ		تاڕادەیەك		نەخێر		Mean	sd
	دووبارە بوونەوە	%	دووبارە بوونەوە	%	دووبارە بوونەوە	%		

گۆڤاری قەڵای زانست

گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق

بەرگی(٦) – ژمارە(٣)، هاوینی ٢٠٢١

ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

1. تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەریان لەسەر داب و نەریتی کۆنی خێزانت دروست کردووە	50	**45.45%**	30	**27.27%**	30	**27.27%**	1.82	0.84
2. تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەری کردووە لەسەر دانیشتنت لەگەڵ ئەندامانی خێزان لەماڵەوە	56	**50.91%**	25	**22.73%**	29	**26.36%**	1.75	0.85
3. تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەری کردووەتە سەر گونجاوی و بەزەیی نێو خێزانەکان و بووەتەهۆی لێکترازانی ئەندامانی خێزان	36	**32.73%**	36	**32.73%**	38	**34.55%**	2.02	0.82
4. تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەریان لەسەر پەیوەندی خێزان لەگەڵ خزمان و برادەرانی خێزان کردووە	52	**47.27%**	41	**37.27%**	17	**15.45%**	1.68	0.73
5. پێتوایە و لەو بڕوایەی کە تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی ڕۆڵی هەبووە لە دورخستنەوەت لە کۆمەڵگە	38	**34.55%**	41	**37.27%**	31	**28.18%**	1.94	0.79
6. پێتوایە و لەو بڕوایەی کە تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی ڕۆڵی هەبووە لە پەراوێز خستنی خێزانەکەت لە کۆمەڵگە	31	**28.18%**	43	**39.09%**	36	**32.73%**	2.05	0.78
7. لەوبڕوایەی کە تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەری لەسەر کەمکردنەوەی	37	**33.64%**	42	**38.18%**	31	**28.18%**	1.95	0.79

پەیوەندی و قسەکردنت لەگەڵ ئەندامانی خێزانت هەیە								
کۆی گشتی	300	**38.96%**	258	**33.51%**	212	**27.53%**	1.89	0.58
دووەم / کاریگەری تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی لەسەر ئاراستەکردنی ڕۆشنبیری خێزان	بەڵێ		تاڕادەیەك		نەخێر		**Mean**	**sd**
	دووبارە بوونەوە	%	**دووبارە بوونەوە**	%	**دووبارە بوونەوە**	%		
1. ئایا تێڕوانینە ڕۆشنبیریەکانت گۆڕانکارییان بەسەر هاتووە دوای بەکارهێنانت بۆ تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی	43	**39.09%**	46	**41.82%**	21	**19.09%**	1.80	0.74
2. تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەریان لەسەر شێوازەکانی خوێندنەوە و لێکۆڵینەوەت هەیە لەناو خێزان	49	**44.55%**	41	**37.27%**	20	**18.18%**	1.74	0.75
3. تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەریان هەبووە لەسەر گۆڕینی سەرچاوە ڕۆشنبیری و هەواڵیەکانی تایبەت بە خێزان	44	**40.00%**	46	**41.82%**	20	**18.18%**	1.78	0.73
کۆی گشتی	136	**41.21%**	133	**40.30%**	61	**18.48%**	1.77	0.61
سێیەم/ کاریگەری تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی لەسەر هەندێك پاترۆنی پەروەردەیی نێو خێزان و پەیوەندی بە باری کۆمەڵایەتیەوە	بەڵێ		تاڕادەیەك		نەخێر		**Mean**	**sd**
	دووبارە بوونەوە	%	**دووبارە بوونەوە**	%	**دووبارە بوونەوە**	%		

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەڕەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٦) – ژمارە(٣)، هاوینی ٢٠٢١
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

1. تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەریان هەبووە لەسەر ڕۆڵی پەروەردەیی باوکان و دایکان و چاودێری منداڵەکان	51	**46.36%**	44	**40.00%**	15		1.67	0.71
2. تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەریان هەبووە لەسەر درەنگ ئەنجامدانی کار و کرداری خێزان لەلایەن باوک و دایکانەوە	40	**36.36%**	50	**45.45%**	20	**18.18%**	1.82	0.72
3. تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەریان هەبووە لەسەر ئاستی خوێندنی منداڵان	47	**42.73%**	47	**42.73%**	16	**14.55%**	1.72	0.71
4. تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەریان هەبووە لەسەر یارمەتیدانی منداڵان بۆ باوانیان لەناوخۆ و دەرەوەی خێزان	46	**41.82%**	47	**42.73%**	17	**15.45%**	1.74	0.71
5. تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەریان هەبووە لەسەر چالاکی وەرزشی منداڵان	51	**46.36%**	39	**35.45%**	20	**18.18%**	1.72	0.76
6. تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەریان هەبووە لەسەر یارمەتی دان و هەماهەنگی نێوان برایان و خوشکانی نێوخێزان	40	**36.36%**	52	**47.27%**	18	**16.36%**	1.80	0.70

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٦) – ژمارە(٣)، هاوینی ٢٠٢١
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

کۆی گشتی	275	**41.67%**	279	**42.27%**	106	**16.06%**	1.74	0.48
کۆی هەمووان	711	**40.40%**	670	**38.07%**	379	**21.53%**	1.96	0.39

لەخشتەی ژمارە (8) روونکردنەوەی کاریگەری تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی لەسەر پێکهێنانی رۆشنبیریەکی نوێ لە ناو خێزاندا:

به سەرنج دان لەخشتەی ژمارە (8) تایبەت بە (ژمارە و رێژەی سەدی و ناوەندی ژمارەیی و لادانی پێوەری) لە برگەکانی (تەوەری دووەم) ،(رەهەندی یەکەم) تایبەت بە برگە و رەهەندی (کاریگەری تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی لەسەر پاترۆنە جۆراوجۆرەکانی ژیانی خێزان) ،رێژەی (%38.96) لە نموونەی توێژینەوە هاوهەڵوێستن بە (بەڵێ) لەگەڵ ئەم رەهەندە ، ورێژەی (%33.51) ، تا رادەیەك هاوهەڵوێستن ، و رێژەی (%27.53) کۆك نیین و بە (نەخێر) لەگەڵ ئەم رەهەندەن ، و ناوەندە ژمارە و لادانی پێوەری بە رێژەی (1.89) ،(0.58) یەك بەدوای یەك ، بەواتای ئەوەی کە نموونەی توێژینەوە کۆکن لەگەڵ ئەم رەهەندە ، چونکە رێژەی ناوەندە ژمارە کەمترە کە ناوەندی گریمانەیی (2) لە پێوەری لیگارتی سیانی باوەرپێکراو لە توێژینەوە (بەشێوەیەکی گشتی دەتوانیین بڵێین کە (تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەری لەسەر پاترۆنە جۆراوجۆرەکانی ژیانی خێزانی هەیە بەپشت بەستن بە ناوەندە ژمارەی ئەم تەوەرە بەگشتی) .

بە هەمان شێوە بە سەرنج دان لەخشتەی ژمارە (8) و تایبەت بە (ژمارە و رێژەی سەدی و ناوەندی ژمارەیی و لادانی پێوەری) لە برگەکانی (تەوەری دووەم) ،(رەهەندی دووەم) تایبەت بە برگە و رەهەندی (کاریگەری تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی لەسەر ئاراستەکردنی رۆشنبیری خێزان) ،رێژەی (%41.21) لە نموونەی توێژینەوە هاوهەڵوێستن بە (بەڵێ) لەگەڵ ئەم رەهەندە ، ورێژەی (%40.30) ، تا رادەیەك هاوهەڵوێستن ، و رێژەی (%18.48) کۆك نیین و بە (نەخێر) لەگەڵ ئەم رەهەندەن ، و ناوەندە ژمارە و لادانی پێوەری بە رێژەی (1.77) ،(0.61) یەك بەدوای یەك ، بەواتای ئەوەی کە نموونەی توێژینەوە کۆکن لەگەڵ ئەم رەهەندە ، چونکە رێژەی ناوەندە ژمارە کەمترە کە ناوەندی گریمانەیی (2) لە پێوەری لیگارتی سیانی باوەرپێکراو لە توێژینەوە (بەشێوەیەکی گشتی دەتوانیین

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٦) – ژمارە(٣)، هاوینی ٢٠٢١
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

بڵێین کە (تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەری لەسەر ئاراستەکردنی ڕۆشنبیری خێزان هەیە بەپشت بەستن بە ناوەندە ژمارەی ئەم تەوەرە بەگشتی) .

بەڵام بە سەرنج دان لەخشتەی ژمارە (8) و تایبەت بە (ژمارە و ڕێژەی سەدی و ناوەندی ژمارەیی و لادانی پێوەری) لە بڕگەکانی (تەوەری دووەم) ،(ڕەهەندی سێیەم) تایبەت بە بڕگە و ڕەهەندی (کاریگەری تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی لەسەر هەندێك پاترۆنی پەروەردەیی نێو خێزان و پەیوەندی بە باری کۆمەڵایەتیەوە) ،ڕێژەی (41.67%) لە نموونەی توێژینەوە هاوهەڵوێستن بە (بەڵێ) لەگەڵ ئەم ڕەهەندە ، وڕێژەی (42.27%) ، تا ڕادەیەك هاوهەڵوێستن ، و ڕێژەی (16.06%) کۆك نیین و بە (نەخێر) لەگەڵ ئەم ڕەهەندەن ، و ناوەندە ژمارە و لادانی پێوەری بە ڕێژەی (1.74) ،(0.48) یەك بەدوای یەك ، بەواتای ئەوەی کە نموونەی توێژینەوە کۆکن لەگەڵ ئەم ڕەهەندە ، چونکە ڕێژەی ناوەندە ژمارە کەمترە کە ناوەندی گریمانەیی (2) لە پێوەری لیگارتی سیانی باوەڕپێکراو لە توێژینەوە (بەشێوەیەکی گشتی دەتوانیین بڵێین کە (تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەری لەسەر هەندێك پاترۆنی پەروەردەیی نێو خێزان و پەیوەندی بە باری کۆمەڵایەتیەوە هەیە بەپشت بەستن بە ناوەندە ژمارەی ئەم تەوەرە بەگشتی) .

سەبارەت بە سەرنجدان بە کۆی دەستەواژەکانی تەوەری دووەم ئەوەمان بۆ دەردەکەوێ کە ڕێژەی (40.40%) لە نموونەی توێژینەوە هاوهەڵوێستن بە (بەڵێ) لەگەڵ گشت ڕەهەندەکان ڕەهەندە ، وڕێژەی (38.07%) ، تا ڕادەیەك هاوهەڵوێستن ، و ڕێژەی (21.53%) کۆك نیین و بە (نەخێر) لەگەڵ گشت ڕەهەندەکانن ، و ناوەندە ژمارە و لادانی پێوەری بە ڕێژەی (1.96) ،(0.29) یەك بەدوای یەك ، بەواتای ئەوەی کە نموونەی توێژینەوە کۆکن لەگەڵ ئەم ڕەهەندە ، چونکە ڕێژەی ناوەندە ژمارە کەمترە کە ناوەندی گریمانەیی (2) لە پێوەری لیگارتی سیانی باوەڕپێکراو لە توێژینەوە ، بەشێوەیەکی گشتی دەتوانیین بڵێین کە (تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەری لەسەر هەر سێ ڕەهەندی تەوەری دووەم هەیە بەپشت بەستن بە ناوەندە ژمارەی ئەم تەوەرە بەگشتی) .

تاقیکردنەوەی گریمانەکانی توێژینەوە :

بەمەبەستی هەڵسەنگاندن و تاقیکردنەوەی گریمانەکانی توێژینەوە ،توێژەر هەڵسا بەبەکارهێنانی ئاماری (کای دووجا) بەمەبەستی تاقیکردنەوەی گریمانەی نەبوو کە بریتیە لە (هیچ پەیوەندیەکی

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٦) – ژمارە(٣)، هاوینی ٢٠٢١
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

مەعنەوی نیە لە نیوان تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی و ڕەهەندەکانی توێژینەوە) ، لەبەرامبەردا گریمانەی جیگرەوە (پەیوەندی مەعنەوی هەیە لە نیوان تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی و ڕەهەندەکانی توێژینەوە) ،لێرەدا قبول کردن یان قبول کردنی گریمانە لەسەر بنچینەی بەراوردی بەهای (P.value) لەگەڵ ئاستی ئاماژەی ئاماری (0.05%) دەبێت ، گەر بەهای (P.value) گەورەتر بێت لەئاستی ئاماژەی ئاماری ، ئەوکات دەتوانین قبولّی گریمانەی نەبوو (گۆڕاوەکان سەربەخۆن ، واتا بەکارهێنانی تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی بە هەموو شێوە وجۆرەکانی کاریگەریان لەسەر ڕەهەندەکانی تویژینەوە نیە) و بەپێچەوانەوەش ڕاستە .

خشتەی (9) کاریگەری تۆرەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی لەسەر کەمکردنەوەی گفت و گۆ لە نیو خێزاندا بەبەکارهێنانی شیکرنەوەی (کای سکوێر-Pearson Chi-Square Tests(chi-square

		facebook	twitter	YouTube	Snap chat	tiktok	other
T1.2.1.1	Chi-square	.857[a]	2.110[a]	1.859[a]	7.992[a]	.090[a]	.329[a]
	Sig.	0.651	0.348	0.762	0.018	0.956	0.848
T1.2.1.2	Chi-square	.783[a]	4.882[a]	7.455[a]	2.865[a]	3.006[a]	1.985[a]
	Sig.	0.676	0.087	0.114	0.239	0.222	0.371
T1.2.1.3	Chi-square	1.516[a]	4.062[a]	2.684[a]	.256[a]	.156[a]	2.392[a]
	Sig.	0.469	0.131	0.612	0.880	0.925	0.302
T1.2.1.4	Chi-square	.040[a]	1.883[a]	3.316[a]	5.407[a]	6.282[a]	2.274[a]
	Sig.	0.980	0.390	0.506	0.067	0.043	0.321

لە خشتەی ژمارە (9) دەگەین بەو دەرەنجامەی کە:

1. پەیوەندی ئاماژە ئاماری لە نێوان تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی ، ولەنێویان بەکارهێنانی (Snap chat) هەیە لەگەڵ برگەی یەکەم (T1.2.1.1) لە تەوەری یەکەم.
2. پەیوەندی ئاماژەی ئاماری نیە لە نێوان تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی ، ولەنێویان بەکارهێنانی (Facebook, twitter , YouTube ,) یەك بەدوای یەك لەگەڵ گشت بڕگەکانی تەوەری یەکەم بەگشتی .

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٦) – ژمارە(٣)، هاوینی ٢٠٢١
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

3. پەیوەندی ئاماژە ئاماری لە نێوان تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی ، ولەنێویان بەکارهێنانی (tiktok) هەیە لەگەڵ برگەی یەکەم (T1.2.1.4) لە تەوەری یەکەم.

خشتەی (10) تۆرەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی یارمەتیدەر بوونە بۆ دروست بوونی رۆشنبیریەکی تازە لە نێو خێزاندا بەبەکارهێنانی شیکرنەوەی (کای سکوێر-Pearson Chi-Square Tests(chi-square

		facebook	twitter	YouTube	Snap chat	tiktok	other
T2.1.1	Chi-square	10.200[a]	3.894[a]	5.845[a]	2.914[a]	8.312[a]	1.964[a]
	Sig.	.006	.143	.211	.233	.016	.375
T2.1.2	Chi-square	11.869[a]	2.736[a]	8.439[a]	2.169[a]	1.560[a]	3.576[a]
	Sig.	.003	.255	.077	.338	.458	.167
T2.1.3	Chi-square	5.458[a]	2.134[a]	6.901[a]	.799[a]	.234[a]	9.455[a]
	Sig.	.065	.344	.141	.671	.889	.009
T2.1.4	Chi-square	5.200[a]	1.898[a]	13.897[a]	5.389[a]	7.753[a]	6.091[a]
	Sig.	.074	.387	.008	.068	.021	.048
T2.1.5	Chi-square	4.815[a]	4.539[a]	9.478[a]	1.894[a]	3.914[a]	6.251[a]
	Sig.	.090	.103	.050	.388	.141	.044
T2.1.6	Chi-square	2.745[a]	2.559[a]	9.298[a]	4.394[a]	3.544[a]	1.636[a]
	Sig.	.254	.278	.054	.111	.170	.441
T2.1.7	Chi-square	5.609[a]	4.623[a]	10.964[a]	3.840[a]	3.513[a]	2.745[a]
	Sig.	.061	.099	.027	.147	.173	.253

لە خشتەی ژمارە (10) دەگەین بەو دەرەنجامەی کە:

1. پەیوەندی ئاماژە ئاماری لە نێوان تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی ، ولەنێویان بەکارهێنانی (Facebook) هەیە لەگەڵ برگەی یەکەم (T1.2.1.1) و دووەم (T2.1.2) لە تەوەری دووەم یەك بەدوای یەك.
2. پەیوەندی ئاماژەی ئاماری نیە لە نێوان تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی ، ولەنێویان بەکارهێنانی (twitter ,Snap chat) یەك بەدوای یەك لەگەڵ گشت برگەکانی تەوەری دووەم بەگشتی .
3. پەیوەندی ئاماژە ئاماری لە نێوان تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی ، ولەنێویان بەکارهێنانی (You tube) هەیە لەگەڵ برگەی یەکەم (4) لە تەوەری دووەم یەك بەدوای یەك.

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٦) – ژمارە(٣)، هاوینی ٢٠٢١
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

4. پەیوەندی ئامارێ ئامارى لە نێوان تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی ، ولەنێویان بەکارهێنانی (Tiktok) هەیە لەگەڵ برگەی یەکەم (T2.1.2) و چوارەم (T2.1.4) لە تەوەری دووەم یەك بەدوای یەك.
5. پەیوەندی ئامارێ ئامارى لە نێوان تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی ، ولەنێویان بەکارهێنانی (other) هەیە لەگەڵ برگەی یەکەم (T2.1.1) و سێیەم (T2.1.3) و چوارەم (T2.1.4) و پێنجەم (T2.1.5) لە تەوەری دووەم یەك بەدوای یەك.

خشتەی (11) تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی بەشدارن و کاریگەری (نەرێنی /ئەرێنی)یان هەیەلەسەر ڕۆڵی تاکەکانی نێو خێزاندا بەبەکارهێنانی شیکرنەوەی (کای سکوێر-Pearson Chi-Square Tests(chi-square

		Facebook	twitter	YouTube	Snap chat	tiktok	other
T2.2.1	Chi-square	5.435[a]	8.615[a]	19.374[a]	2.596[a]	5.020[a]	1.067[a]
	Sig.	.066	.013	.001	.273	.081	.587
T2.2.2	Chi-square	1.808[a]	4.685[a]	9.431[a]	3.711[a]	1.709[a]	2.231[a]
	Sig.	.405	.096	.051	.156	.425	.328
T2.2.3	Chi-square	6.124[a]	2.276[a]	11.906[a]	1.711[a]	4.907[a]	2.527[a]
	Sig.	.047	.320	.018	.425	.086	.283

لە خشتەی ژمارە (11) دەگەین بەو دەرەنجامەی کە:

1. پەیوەندی ئامارێ ئامارى لە نێوان تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی ، ولەنێویان بەکارهێنانی (twitter, You tube) هەیە لەگەڵ برگەی یەکەم (T.2.2.1) لە ڕەهەندی دووەم تەوەری دووەم.
2. پەیوەندی ئامارێ ئامارى لە نێوان تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی ، ولەنێویان بەکارهێنانی (You tube, Facebook) هەیە لەگەڵ برگەی سێیەم (T.2.2.3) لە ڕەهەندی دووەم تەوەری دووەم.
3. پەیوەندی ئامارێی ئامارى نیە لە نێوان تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی ، و لەگەڵ گشت بڕگەکانی ڕەهەندی دووەم لە تەوەری یەکەم بەگشتی .

خشتەی (12) تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی لەسەر هەندێك پاترۆنی پەروەردەیی نێو خێزان و پەیوەندی بە باری کۆمەڵایەتیەوە بەبەکارهێنانی شیکرنەوەی (کای سکوێر-Pearson Chi-Square Tests(chi-square

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٦) – ژمارە(٣)، هاوینی ٢٠٢١
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

		Facebook	twitter	YouTube	Snap chat	tiktok	other
T2.3.1	Chi-square	1.592[a]	1.319[a]	3.184[a]	.002[a]	7.329[a]	3.588[a]
	Sig.	.451	.517	.527	.999	.026	.166
T2.3.2	Chi-square	11.716[a]	.243[a]	11.053[a]	.268[a]	7.024[a]	7.316[a]
	Sig.	.003	.886	.026	.874	.030	.026
T2.3.3	Chi-square	6.467[a]	6.868[a]	9.975[a]	4.864[a]	7.697[a]	4.228[a]
	Sig.	.039	.032	.041	.088	.021	.121
T2.3.4	Chi-square	3.724[a]	2.007[a]	7.518[a]	3.869[a]	5.199[a]	4.251[a]
	Sig.	.155	.367	.111	.144	.074	.119
T2.3.5	Chi-square	3.448[a]	1.677[a]	2.885[a]	1.311[a]	2.721[a]	10.973[a]
	Sig.	.178	.432	.577	.519	.257	.004
T2.3.6	Chi-square	2.980[a]	2.606[a]	2.857[a]	1.840[a]	1.050[a]	.684[a]
	Sig.	.225	.272	.582	.398	.591	.710

لە خشتەی ژمارە (12) دەگەین بەو دەرەنجامەی کە:

1. پەیوەندی ئاماژە ئاماری لە نێوان تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی ، ولەنێویان بەکارهێنانی (tiktok, You tube, Facebook) هەیە لەگەڵ برگەی دووەم (T.2.1.2) و برگەی سێیەم (T.2.1.3) لە ڕەهەندی سێیەم تەوەری دووەم یەك بەدوای یەك.
2. پەیوەندی ئاماژە ئاماری لە نێوان تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی ، ولەنێویان بەکارهێنانی(twitter) هەیە لەگەڵ برگەی سێیەم (T.2.1.3) لە ڕەهەندی سێیەم تەوەری دووەم.
3. پەیوەندی ئاماژە ئاماری لە نێوان تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی ، ولەنێویان بەکارهێنانی(tiktok) هەیە لەگەڵ برگەی یەکەم (T.2.1.1) لە ڕەهەندی سێیەم تەوەری دووەم.
4. پەیوەندی ئاماژەی ئاماری نیە لە نێوان تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی ، ولەنێویان بەکارهێنانی(Snap chat) لەگەڵ گشت برگەکانی ڕەهەندی دووەم لە تەوەری یەکەم بەگشتی .

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٦) – ژمارە(٣)، هاوینی ٢٠٢١
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

5. پەیوەندی ئاماژە ئاماری لە نێوان تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی ، ولەنێویان بەکارهێنانی(other) هەیە لەگەڵ برگەی دووەم (T.2.1.2) و برگەی پێنجەم (T.2.1.5) لە ڕەهەندی سێیەم تەوەری دووەم یەك بەدوای یەك.

باسی سێیەم : ئەنجام : تاوتوێکردنی ئەنجامەکان بەپێی ئامانجەکان و گریمانەکانی توێژینەوە

لەم تەوەرەدا تاوتوێی ئەنجامەکانی توێژینەوە دەکەین بە پێی ریزبەندی ئامانجەکان و گریمانەکان وەك لەبەشی یەکەمدا خراوەتەڕوو:

1.ئامانجی یەکەم :دەستنیشانکردن ،و شیکردنەوەی دیاردەیەکی کۆمەڵایەتی ڕاستەقینە کە گومانی تیانیە کاریگەری لەسەر رێچکەی بەها و پەیوەندیە کۆمەڵایەتیەکان هەیە ئەوانیش تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتین و کاریگەریان لەسەر گفت و گۆی نێو خێزان.

گریمانەی یەکەم : تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەریان هەیە لەسەر کەمکردنەوەی گفت و گۆ لەنێو خێزانەکاندا.

بەشێوەیەکی گشتی هەڵویستی ساملی توێژینەوە سەبارەت بە تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەریان نیە لەسەر کەمکردنەوەی گفت و گۆ لەنێو خێزانەکاندا کە لەخشتەی (5) ڕوونکراوەتەوە ، کە ناوەندە ژمارە و لادانی پێوەری بژاردەکە بەرێژەی (2.24) ، (0.50) یە یەك بەدوای یەك ، ئەمەش واتای نەبوونی هیچ پەیوەندیەکی مەعنەوی لە کاریگەری تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتیە لەسەر گفت و گۆی نێوخێزان .

ئامانجی دووەم :ناسینی رێژەی کاریگەری تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی لەسەر **ڕەهەندە جۆراوجۆرەکانی ژیانی خێزان**.

گریمانەی دووەم : **تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەریان لەسەر ڕەهەندە جۆراوجۆرەکانی ژیانی خێزان دروست کردووە .**

بەشێوەیەکی گشتی هەڵویستی ساملی تویژینەوە سەبارەت بە تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەریان لەسەر **ڕەهەندە جۆراوجۆرەکانی ژیانی خێزان** (ئەرێنیە) کە لەخشتەی (8) ڕوونکراوەتەوە ، کە ناوەندە ژمارە و لادانی پێوەری بژاردەکە بەرێژەی (1.89) ، (0.58) یە یەك بەدوای یەك ، ئەمەش واتای بوونی کاریگەری تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی **لەسەر ڕەهەندە**

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەرەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٦) – ژمارە(٣)، هاوینی ٢٠٢١
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

جۆراوجۆرەکانی ژیانی خێزان. لێرەدا گریمانەی دووەم واتای بوونی پەیوەندی مەعنەوی لەنێوان **تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەریان لەسەر ڕەهەندە جۆراوجۆرەکانی ژیانی خێزان**.

3.ئامانجی سێیەم :شیکردنەوەی کاریگەری تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی **لەسەر ئاراستەی ڕۆشنبیری** خیزان.

گریمانەی سێیەم : **تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەری لەسەر ئاراستەی ڕۆشنبیری خێزان دروست کردووە.**

بەشێوەیەکی گشتی هەڵویستی سامپڵی تویژینەوە سەبارەت بە تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی **کاریگەری لەسەر ئاراستەی ڕۆشنبیری خێزان** (ئەرێنیە) کە لەخشتەی (8) ڕوونکراوەتەوە ، کە کە ناوەندە ژمارە و لادانی پێوەری بژاردەکە بەڕێژەی (1.77) ، (0.61) یە یەك بەدوای یەك. لێرەدا گریمانەی سێیەم واتای بوونی پەیوەندی مەعنەوی لەنێوان **تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەریان لەسەر ئاراستەی ڕۆشنبیری خێزان**.

4.ئامانجی چوارەم :دیاریکردنی کاریگەریەکانی تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی لەسەر **ڕەهەندەکانی پەروەردەیی نێو خێزان .**

گریمانەی چوارەم : **تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەریان لەسەر ڕەهەندەکانی پەروەردەیی نێو خێزان دروست کردووە.**

بەشێوەیەکی گشتی هەڵویستی سامپڵی تویژینەوە سەبارەت بە تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەریان هەیە لەسەر لایەنی پەروەردەیی خێزان (ئەرێنیە) کە لەخشتەی (8) ڕوونکراوەتەوە ، کە کە ناوەندە ژمارە و لادانی پێوەری بژاردەکە بەڕێژەی (1.74) ، (0.48) یە یەك بەدوای یەك ، لێرەدا گریمانەی پەیوەندی مەعنەوی لەنێوان **تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەڵایەتی کاریگەریان لەسەر** لایەنی پەروەردەیی خێزان هەیە .

باسی چوارەم : ڕاسپاردەکان

لەژێر ڕۆشنایی ئەنجامەکانی توێژینەوە چەند ڕاسپاردەیەك دەخەینەڕوو کە دەکرێ کاریگەرییان هەبێ لەسەر گۆڕینی هەلوێستەکان سەبارەت بە تۆڕە کۆمەلایەتیەکان و کەم کردنەوەی لێکەوتە نەرێنیەکانی لەسەر خێزان.

گۆڤاری قەڵای زانست
گۆڤارێکی زانستی وەرزی باوەڕپێکراوە لە لایەن زانکۆی لوبنانی فەڕەنسی دەردەچێت-هەولێر-کوردستان-عێراق
بەرگی(٦) – ژمارە(٣)، هاوینی ٢٠٢١
ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

1.بە پێویستی دەزانیین بەرنامە و فەلسەفەی هۆشیارکردنی تاك و خێزان پەرەی پێ بدرێت بۆ کەم کردنەوەی کاریگەریە نەرێنیەکانی تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەلایەتی لەسەر خێزان و کۆمەڵگە بەگشتی .

2.پاڵپشتی کردنی دام و دەزگاکانی پێگەیاندنی کۆمەڵایەتی بەتایبەت (خێزان و ناوەندەکانی خوێندن و ڕاگەیاندن و پەرستگاکان) بەمەبەستی دانانی بەرنامە و رێچکەی مامەڵەکردنی تەندروست بۆ تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەلایەتی لەنێو خیزان و کۆمەڵگە.

3.دانانی یاسا و ڕێسای دیاریکراو بۆ چۆنیەتی بەکارهێنان و کۆنترۆڵ کردنی تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەلایەتی تا کەمترین کاریگەری نەرێنی هەبێت لەسەر تاك و خیزان و کۆمەڵگە بەگشتی.

4.چاودێری کردنی تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەلایەتی لەلایەنی دەزگای پەیوەندار سەر بە حکومەت و دەولەت و کەم کردنەوەی ئەژموونی تاکەکەسی و کۆمپانیاکان لەسەر تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەلایەتی.

باسی پێنجەم : پێشنیار :

لەژێر ڕۆشنایی ئەنجامەکانی توێژینەوە چەند پێشنیارێك دەخەینەڕوو بەمەبستی ڕەچاوکردنی لەتویژینەوە زانستیەکانی داهاتوو لەم بوارەدا:

1.پێشنیاز دەکەین لە توێژینەوەکانی ئایندەدا هەولبدرێ بۆ ئەنجامدانی توێژینەوەی زیاتر لەسەر ئەم بابەتە بەبەکارهێنانی میتۆدی زانستی جیاواز بەمەبەستی لێوردبوونەوە و بەراوردکردنەوەی ئەنجامی ئەو توێژینەوانە.

2.بەباشی دەزانیین کە تویژینەوە زیاتر بکرێت لەسەر پەیوەندی تۆڕەکانی پەیوەندی کۆمەلایەتی و کاریگەریان لەسەر خێزان لەلایەنەکانی ترەوە.

3.پێشنیاز دەکەین ئەم توێژینەوە لە کۆمەڵگەکانی تر ئەنجام بدرێت .

سەرچاوەکان :

1.أبوليله ،على محمود ،(2014) ،الإعلام و المجتمع ، تشكيل الثقافه و بناء المجتمع الأفتراضى ،ط1 ،الرياض ،قرطبه للنشر و التوزيع .

2.راضى ،محمد فخرى ،(2014) ،دور الاعلام فى تنشيط الحراك السياسى العربى ، ط1 ،عمان ،دار أمجد للنشر و التوزيع .

3.رشاد ،وليد ،(2009) ، المواطنه فى المجتمع الأفتراضى ، تأملات نظريه على مرجعية الواقع المصرى ، ورقه مقدمه الى المؤتمر السنوى العاشر للمركز القومى للبحوث الاجتماعية و الجنائية ، القاهره فى الفتره من 16-19 مايو 2009 .

4.زكى ، وليد رشاد ،(2012) ، نظريه الشبكات الاجتماعية من الأيديولوجيا إلى الميثودولوجيا ، المركز العربى لأبحاث الفضاء الألكترونى ، قضايا ستراتيجيه .

5.السويدى ،جمال سند ،(2013) ،وسائل التواصل الاجتماعى و دورها فى التحولات المستقبليه ،من القبيله الى الفيسبوك ،ط 2 ،دوله الامارات العربيه .

6.شمس الدين ، فتحى ،(2013) ،شبكات التواصل الاجتماعى و التحول الديمقراطى فى مصر ، ط1 ، القاهره ،دار النهضه العربيه .

7.الشميمرى ، فهد بن عبدالرحمن ،(2010) ،التربيه الاعلاميه وكيف نتعامل مع الاعلام ، ط1 ، الرياض ، مكتبه الملك فهد الوطنيه .

8.عبدالصادق ، حسن ، (2013) ، تعرض الشباب الجامعى لمواقع التواصل الاجتماعى عبر الانترنيت و علاقته بوسائل الاتصال التقليديه ، مجلس التعاون لدول الخليج العربيه ، الأمانه العامه .الرياض ، قطاع الشؤون الاجتماعيه .

9.العتيبى ،نايف ضيف الله ،(2016) ،التحريض على التطرف الفكرى عبر وسائل الاعلام الجديد دراسه تحليل المضمون لبحث مواقع التواصل الاجتماعى ،رساله ماجستير غير منشوره ، الرياض ، جامعه نايف العربيه للعلوم الأمنيه ،قسم الاعلام .

10.الفار ، إبراهيم عبدالوكيل ، (2012) ، تربويات تكنولوجيا القرن الحادى و العشرين ، (تكنولوجيات الويب 2.0) ، ط1 ،مصر ، دار الكتب و الوثائق المصريه .

11.اللحيانى ، خضر ، (2008) ، أثر الفضائيات على المراهقين فى المملكه العربيه السعوديه ، رساله ماجستير غير منشوره ، جامعه أم القرى ، مكه المكرمه ، المملكه العربيه السعوديه .

12.محمود ، خالد وليد ، (2011) ،شبكات التواصل الاجتماعى و ديناميكيه التغيير فى العالم العربى ، مدارك للنشر : لبنان .

ژمارەی تۆماری نێودەڵەتی: ISSN 2518-6566 (Online) - ISSN 2518-6558 (Print)

13.المطيرى ،سلطان خلف ،(2015) ،شبكات التواصل الاجتماعى و علاقتها بتحقيق الأمن المجتمعى ، رساله ماجستير (غير منشوره) ، جامعه نايف العربيه للعلوم الأمنيه ،الرياض ، كليه العلوم الاستراتيجيه ،قسم الدراسات الأقليميه و الدوليه .

14.المنصور ، محمد ،(2012) ،تاثير شبكات التواصل الاجتماعى على جمهور المتلقين دراسه مقارنه للمواقع الاجتماعيه و المواقع الألكترونيه "العربيه أنموذجاَ " رساله ماجستير (غير منشوره) :الأكاديميه العربيه ، الدانمارك .

15.أبو شنب ،عساف بن فلاح ،(2013) ،أستراتيجيه تعزيز الأمن الأنسانى فى هياكل المؤسسات الأمنيه لحرس الحدود ، رساله ماجستير (غير منشوره) ، الرياض ، كليه العلوم الأستراتيجيه ، قسم الأمن الأنسانى .

16.محمد ، احمد على وأخرون ، (2016) ، أصول التربيه ، عمان ، دارالمناهج.

17.عبيدات ، ذوقان و أخرون ، (2012) ،البحپ العلمى مفهومه و أدواته و أساليبه ، ط14 ،عمان ،دار الفكر للنشر .

سەرچاوەی بیانی :

1. Amy ,Y ,David ,C (2009), Information System Characteristics and Social Network Software www.swdsi.org/swdsi2009/Papers/9K02.
2. Boyd , Danah ,(2007),why Youth (Heart)Social Network Sites: The Role of Networked Public in Teenage Social Life. In: Buckingham ,David (Ed),MacArthur Foundation Series on Digital Learning- Youth, Identity, and digital Cambridge :MIT press. Media .
3. Boyd ,Danah & Ellison ,Nicole (2010) ,Social Network sites ,Definition History and scholarships ,Journal of computer Mediated Communication ,Vol13 .
4. Diaz ,Ortiz ,Claire ,(2011) ,Twitter for good :Change the world one Tweet at a Time ,USA :Jossey-Bass :1 edition.
5. Glassman ,M ,and others ,(2010) ,Social Networking and Constituent Communication :Member Use of Twitter During a Two-Week Period in the 111 th Congress ,Congressional Research Service , February 3 ,Available :http:/www.fas.org/crs/misc/R41066.pdf.
6. Mayfield ,A (2010) ,What is Social media ,e-book ,Crossing.com ,United Kingdom ,Available :http://www.pdfio.com/k-75620html.
7. Safko .Lon (2010) ,The Social media bible .Hoboken New jersey ,John Wile :http:// www.worldcat.org / title / Social-Media-bible-tactics-tools-and strategies -for-business -success/oclc/696024631/viewport .
8. Xue ,Bai And Oliver ,Yao (2010), Facebook on campus :The use and friend formation in online social network .college of business and Economics ,Lehigh university.

سایتە ئەلیکترۆنیەکان :

1.).https://www.google.com/search?ei=1MVzXYadKMnG6QT6lIGYDQ&q=snapchat&oq=Sna&s_l=psyab.1.0.0i67l8j0i131j0i67.18495.23419..25234...0.2..0.342.2525.0j4j6j1......0....1..gwswiz.....0..0i71j0.4DrLlZw9DS4(
2.).https://www.google.com/search?q=TikTok&stick=H4sIAAAAAAAAAONgFuLSz9U3yEsqSYvPLVT9c3NEwzNTVNzrPI0eJzzs_Nzc8LzkxJLUsLF7EyhaSmR2Sn72DlREAWZxI9zkAAAA&sa=X&ved=2ahUKEwjjkK3E_r7kAhUi06YKHcTfDi0QxA0wHnoECAsQBw&biw=1366&bih=657(
3. (.https://www.epu.edu.iq/kurdi/%d8%af%d9%87%e2%80%8c%d8%b1%d8%a8%d8%a7%d8%b1%d9%87%e2%80%8c%db%8c%d8%b2%d8%a7%d9%86%d9%83%db%86%d9%85%db%8e%da%98%d9%88%d9%88%db%8c%d8%b2%d8%a7%d9%86%d9%83%db%86)/

Social Networking Sites and their Impacts on the Family Values

A Practical Study at Erbil Polytechnic University

Aso Weli Mohammed
Information & Library, Erbil Technical Administrative Institute, Erbil Polytechnc Unviersity, Erbil, Kurdistan Region, Iraq
Lecturer in Department of Sociology, College of Law and International Relation, Lebanese French University, Erbil, Kurdistan Region, Iraq
aso.mohammed@epu.edu.iq

Keywords: *social media, Family values, culture, family, Family patterns.*

Abstract

The study aims to reveal the impact of social networking sites on family values (a field study at Erbil Technical University) and what methods must be followed in order to reduce their negative effects on families, and to achieve this purpose the study tried to answer the following questions: What is the impact of social networking sites on dialogue Within families? Did social networking sites change the pattern of culture within families? Did social media sites affect the educational side of families? And also did social media sites affect other types of families? It is worth noting that the study

was divided into several chapters, including: the general framework of the study, the aspect The theoretical effect of the study, the methodology of the study, classification, analysis and interpretation of data, results and suggestions, and the study also reached a set of results, including: the presence of social media sites on dialogue inside the secret, also social networking sites affect the direction of the new culture within families, and also the presence of an impact For social networking sites on the educational side of families, and finally, social networking sites affect other types of families.

أثر مواقع التواصل الاجتماعي على القيم الأسرية (دراسة ميدانية في جامعة اربيل التقنية)

الملخص

تهدف الدراسه إلى الكشف عن أثر مواقع التواصل الاجتماعي على القيم الأسرية (دراسة ميدانية في جامعة اربيل التقنية) وماهي السبل التي يجب ان تتبع لغرض تقليل اثارها السلبية على الأسر ، ولتحقيق هذا الغرض حاولت الدراسة الاجابة على التسؤلات الآتية: مامدى تاثير مواقع التواصل الاجتماعية على الحوار داخل الأسر ؟ وهل أن مواقع التواصل الاجتماعي غيرت نمط الثقافة داخل الأسر ؟ وهل ان مواقع التواصل اثرت على الجانب التربوي للاسر ؟وهل ان مواقع التواصل الاجتماعي اثرت على الأنماط الأخرى للأسرة ؟ و تم تقسيم الدراسة الى عدة فصول منها :الاطار العام للدراسة ، الجانب النظري للدراسة؛ ومنهجية الدراسة ،تبويب و تحليل البيانات وتفسيرها ، و النتائج و المقترحات ، وقد توصلت الدراسة الى مجموعة من النتائج مهمة؛ ومنها :وجود اثر لمواقع التواصل الاجتماعي على الحوار داخل السر ، وان مواقع التواصل الاجتماعي تؤثر على توجيهة الثقافة الجديدة داخل الأسر ، ووجود اثر لمواقع التواصل الاجتماعية على الجانب التربوي للأسر ، و اخيرا مواقع التواصل الاجتماعي تؤثر على الانماط الاخرى للأسر .